

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**ННІ «Юридичний інститут КНЕУ ім. В. Гетьмана»
Кафедра політичних технологій**

Освітньо-професійна програма

Галузь знань

Спеціальність

«Публічна політика та лідерство»

05 «Соціальні та поведінкові науки»

052 «Політологія»

Форма здобуття освіти: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**на тему «Зовнішня політика США щодо України в умовах
російсько-української війни»**

здобувача **Шестака Гордія Тарасовича**_____

Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
політичних технологій Погорелова І.С.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: д.політ.н., проф., Гапоненко В.А.

(підпис)

Київ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США	7
1.1. Теоретичні підходи та концепції зовнішньої політики держав	7
1.2.	18
1.3.	23
РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИКА США ЩОДО УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	25
2.1. Безпекова та оборонна підтримка України: напрями та механізми реалізації	25
2.2. Динаміка економічної допомоги Україні та санкційної політики щодо РФ	38
2.3. Дипломатична активність та коаліційна взаємодія США у міжнародних форматах.	51
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США ЩОДО УКРАЇНИ	60
3.1.	60
3.2.	66
3.3.	73
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	85
ДОДАТКИ	93

ВСТУП

Актуальність теми. Російсько-українська війна, що триває з 2014 р. й перейшла у фазу повномасштабного вторгнення у 2022 р., радикально змінила безпекову архітектуру Європи й відновила роль США як ключового гаранта

стримування агресії у євроатлантичному просторі. Для України зовнішня політика та підтримка США є критичним фактором виживання, модернізації сектору безпеки й оборони, макрофінансової стабільності та інтеграції до західних інституцій. Водночас у Сполучених Штатах політика щодо України формується на перетині стратегічних доктрин, внутрішньополітичної конкуренції, бюджетних обмежень і міжвідомчої координації. Це створює потребу у комплексному науковому аналізі цілей, інструментів, результатів і викликів американського курсу щодо України.

Ступінь наукової розробленості проблеми. Дослідження зовнішньої політики США спираються на напрацювання класичних і сучасних теорій міжнародних відносин (реалізм, лібералізм, конструктивізм) й аналіз ухвалення рішень (Foreign Policy Analysis). Накопичено значний масив робіт про еволюцію трансатлантичних відносин, санкційну політику та допомогу Україні. Питанням двосторонніх відносин США-Україна та аналізу американської зовнішньої політики присвячені праці вітчизняних дослідників, зокрема Д. Лакішика, І.Дудко, В. Дубовика, С. Галаки, Н. Піпченко, В. Гапоненко, Ю. Лисенко, І.Погорєлової, В. Кулика, Т. Ніколаєвої, В. Смолянюка та ін. Серед західних науковців та аналітиків, які досліджують роль США у підтримці України у контексті російсько-української війни, варто виокремити роботи М. Макфола (щодо санкційної політики та стратегічних інтересів США), Дж. Міршаймера (представника реалізму), а також аналітичні розвідки Л. Фрідмана та звіти провідних американських центрів (CSIS, RAND Corporation).

Однак комплексні праці, що одночасно: систематизують інституційно-процесуальні механізми вироблення курсу США щодо України; порівнюють інструменти політики у вимірах «безпека - економіка - дипломатія - стратегічні комунікації»; оцінюють ефективність щодо конкретних дій американських адміністрацій в 2014-2025 рр. залишаються обмеженими.

Мета і завдання дослідження. Мета кваліфікаційної роботи - здійснити аналіз зовнішньої політики США щодо України в умовах російсько-

української війни, виявити її інституційні засади, інструменти, результати та окреслити практичні рекомендації для української сторони. Для досягнення мети передбачено виконання таких завдань:

1. узагальнити теоретико-методологічні підходи до аналізу зовнішньої політики;
2. проаналізувати інституційні механізми формування курсу США (Президент, Конгрес, Державний департамент, Пентагон, інші відомства), їх взаємодію та обмеження;
3. систематизувати напрями й інструменти політики США щодо України (безпекові, економічні, санкційні, дипломатичні, інформаційні) у 2014-2025 рр.;
4. оцінити результати і ризики, включно з порівнянням підходів різних адміністрацій США щодо української політики;
5. сформулювати сценарії зовнішньополітичного курсу США щодо України на середньострокову перспективу та практичні рекомендації для органів державної влади України відносно взаємодії зі США.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом є зовнішня політика Сполучених Штатів Америки в євроатлантичному просторі у контексті російсько-української війни. Предметом - напрями, інструменти та інституційно-процесуальні механізми реалізації політики США щодо України, а також їх результативність.

Хронологічні та просторові межі. Хронологічно кваліфікаційна робота охоплює 2014-2025 рр., із поглибленим аналізом 2022-2025 рр. Просторово - двосторонній вимір «Україна-США» та формати за участі США (НАТО, G7, ЄС-США, «Рамштайн» тощо).

Методи дослідження. Для розв'язання визначених завдань у роботі було використано комплекс методів дослідження, зокрема теоретичні, емпіричні, історичні, порівняльні, соціологічні методи, методи статистичної обробки даних. Так, застосовано порівняльно-політичний аналіз (зіставлення рішень адміністрацій США), інституційний аналіз (процедури, повноваження,

бюджетні цикли), контент-аналіз офіційних документів і публічних комунікацій, а також кейс-стаді (безпекові та санкційні пакети, макрофінансова допомога).

Теоретичне та практичне значення. Теоретично робота узагальнює і систематизує знання про зовнішню політику США щодо України під час російсько-української війни, що дозволяє зрозуміти механізми, інструменти, динаміку американської підтримки, двосторонньої співпраці в умовах військового конфлікту. Оцінено політику США щодо України, що поєднує інституційно-процесуальний та інструментальний рівні аналізу. Практичність дослідження полягає у тому, що сформульовано прикладні рекомендації для України, зорієнтовані на підвищення результативності взаємодії зі США, окрім того результати можуть бути використані для формування майбутніми урядами стратегій зовнішньої політики України; у можливості використання отриманих результатів для подальших наукових розвідок із проблем зовнішньої політики США.

Інформаційна база. Використано нормативно-правові акти та офіційні документи США (Білий дім, Державний департамент, Міністерство оборони, Конгрес), матеріали уряду України, рішення й комюніке НАТО та G7, звіти міжнародних організацій (Світовий банк, МВФ, OECD), аналітику авторитетних дослідницьких інституцій і профільні академічні публікації.

Структура роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що налічує 77 найменувань, та 5 додатків. Основний зміст роботи викладено на 76 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США

1.1 Теоретичні підходи та концепції зовнішньої політики держав

У політології виділяють кілька провідних підходів щодо аналізу зовнішньої політики, зокрема класичні теорії міжнародних відносин - реалізм, лібералізм, конструктивізм; також є спеціалізований напрям аналізу зовнішньої політики (Foreign Policy Analysis, FPA). Кожен з них пропонує власну концептуальну базу та моделі поведінки держав, акцентує увагу на різних чинниках та має як сильні пояснювальні можливості, так і обмеження. У сукупності ці підходи дозволяють охопити цілі, процеси та наслідки зовнішньої політики, у тому числі політики США щодо України.

Реалістична парадигма ґрунтується на уявленні про державу як основного актора міжнародних відносин, що діє у анархічному середовищі, де відсутня наднаціональна влада. Відтак міжнародна політика розглядається як боротьба держав за владу та безпеку, продиктована їх еґоїстичними інтересами виживання [51]. За класичним реалізмом (Г. Морґентау та ін.) така поведінка зумовлена людською природою - схильністю до суперництва і недовіри, що переноситься на рівень держав. Неореалізм (структурний реалізм К.Вальца) відводить ключову роль структурі міжнародної системи: анархія та розподіл сил між державами диктують їх зовнішню політику, незалежно від внутрішніх особливостей або моральних міркувань. Держава у трактуванні реалістів - раціональний унітарний актор, що прагне максимізації власної могутності і діє передусім з огляду на національні інтереси та необхідність самозахисту [51]. Відтак пріоритет зовнішньої політики - забезпечити військово-політичну перевагу для стримування загроз; застосування сили та навіть введення в оману інших допускаються як інструменти, якщо вони служать інтересам держави [52]. Відзначимо сильні сторони реалізму: ця теорія пропонує чітку і прагматичну модель пояснення конфліктів, війн і балансів сил. Реалізм історично домінував після Другої світової війни тому, що пояснював агресивну поведінку держав і неефективність утопічного ідеалу міжвоєнного періоду. З реалізму походять поняття баланс сил, стримування та безпекова дилема, які й досі застосовуються для аналізу протистоянь наддержав та гонки озброєнь. Обмеження: критики зауважують, що

реалістична парадигма ігнорує можливості міжнародної співпраці та роль недержавних чинників. Вона недостатньо враховує вплив міжнародних норм і інститутів, економічної взаємозалежності або внутрішньополітичних факторів на поведінку держав. Так, з реалістичних позицій складно пояснити існування стійких альянсів на зразок НАТО або поступове обмеження війни між провідними країнами - явища, які краще описує лібералізм. Крім того, зосередженість на силі й безпеці часто пов'язана з нехтуванням етики: реалісти вважають моральні імперативи другорядними, що викликає дискусії щодо легітимності суто прагматичної, "аморальної" зовнішньої політики держав [52].

Натомість, ліберальний підхід (або теорія лібералізму/ідеалізму в міжнародних відносинах) пропонує протилежну візію світової політики. Він виходить із припущення, що анархія міжнародної системи пом'якшується взаємною зацікавленістю держав у співробітництві та спільних правилах. Згідно з лібералізмом, держави не завжди перебувають на межі війни, а можуть мирно співіснувати і досягати вигод спільно, зокрема, через торгівлю, дипломатію, створення міжнародних інституцій та права. Ліберальні теоретики наголошують, що у реальному світі більшість країн більшість часу не воюють; навпаки, вони взаємодіють у форматі договорів, економічних союзів, форумів на кшталт ООН, тобто грають не в нульову суму, а в позитивну суму, коли виграш одного не обов'язково означає програш іншого [53]. Причинами співпраці виступають раціональні вигоди миру: негативні наслідки застосування сили (великі економічні втрати, жертви серед населення) здебільшого переважають потенційні здобутки від агресії. Тому ліберально налаштовані політики та дипломати віддають перевагу економічним інструментам - переговорам, торгівлі, санкціям, утворенню міжнародних організацій - замість воєнних методів досягнення цілей [52]. Історично ліберальна парадигма розвинулася з ідеалізму президента США Вудро Вільсона після Першої світової війни, а в другій половині XX ст. отримала новий імпульс через успіхи багатостороннього співробітництва

(ГАТТ/СОТ, МВФ, ООН, НАТО тощо) та теорію демократичного миру (М. Дойл, ін.). Відзначимо сильні сторони лібералізму: пояснює природу міжнародної співпраці, розвиток права і інститутів. Лібералізм вводить до аналізу такі змінні, як режим правління (наприклад, теза, що демократії майже не воюють між собою), економічна взаємозалежність (знижує стимули до конфлікту), міжнародні режими та угоди, що створюють очікування стабільності. У випадку зовнішньої політики США щодо партнерів ліберальний підхід підкреслює важливість спільних цінностей, міжнародної законності та вигоди від колективної безпеки. Недоліки лібералізму: критики зазначають, що він може недооцінювати роль сили. Міжнародні інституції інколи виявляються неспроможними зупинити агресора (як-от ООН у випадках порушення Статуту), а економічні інтереси не завжди стримують держави від ризикованих кроків у сфері безпеки. Реалісти вказують, що ліберальна віра в дотримання всіма спільних правил є занадто оптимістичною: у критичній ситуації держави все одно покладаються на власні силові ресурси. Після 1991 р. багато хто з дослідників вказував про домінування ліберального підходу з його цінностями, міжнародними інститутами та юридичними нормами у глобальних справах [52].

На відміну від реалізму та лібералізму, що вважаються раціоналістичними підходами і зосереджені переважно на матеріальних чинниках (сила, економіка, інститути), конструктивізм переносить фокус на ідеї, цінності та ідентичності як визначальні змінні зовнішньої політики. Конструктивістська концепція виходить з того, що інтереси держав формуються під впливом соціальних взаємодій, спільних історичних досвідів, домінуючих норм та уявлень. Так, поведінка держави значною мірою залежить від її ідентичності: наприклад, сучасна Німеччина через свій історичний досвід агресії в ХХ ст. виробила пацифістську ідентичність і тому надзвичайно стримана у питаннях застосування військової сили за межами країни [52]. З погляду конструктивізму, світ міжнародних відносин - це соціальний конструкт, «анархія є такою, якою її сприймають держави», як влучно

зауважив О. Венкт. Іншими словами, базові поняття (анархія, загроза, союзництво тощо) визначаються не тільки об'єктивними обставинами, а й міжсуб'єктивними смислами, якими їх наділяють самі учасники міжнародної системи. Конструктивісти, зокрема А. Венкт, звернули увагу на те, що суперництво або співробітництво між державами залежать від їх уявлень одна про одну (ворог або друг) та від панівних норм (норми невтручання, прав людини тощо). Конструктивізм спроможний розкрити ті явища, які залишаються поза увагою матеріалістичних теорій. Наприклад, кінець холодної війни відбувся мирно не тому, що змінився баланс сил, а тому, що змінилися ідеї та ідентичності - радянське керівництво відмовилося від комуністичної доктрини конфронтації з Заходом, а громадяни східноєвропейських країн масово прагнули демократичних змін. Цей випадок продемонстрував обмеженість реалізму і лібералізму, що не передбачали швидкої трансформації міжнародного середовища, і водночас підтвердив аргументи конструктивістів про визначальну роль ідей [76]. Конструктивізм також дозволяє дослідити, як формуються норми (наприклад, норма невизнання завоювання територій, яка впливає на політику невизнання анексії Криму) і як вони змінюють поведінку держав. Конструктивістський підхід охоплює не тільки міждержавні відносини, а й внутрішньополітичні дискурси, культуру, роль недержавних акторів (наприклад, глобальних рухів або міжнародних організацій у поширенні норм). Він допомагає зрозуміти довгострокові зміни - як еволюцію стратегій, "конструкцію" нових загроз або формування коаліцій на основі спільних цінностей, а не лише інтересів. Недоліки конструктивізму: відсутність чітких прогнозів і труднощі з операціоналізацією понять. Оскільки все залежить від контексту та суб'єктивних значень, конструктивістські пояснення іноді набувають занадто вільної інтерпретації. Також критики відзначають, що конструктивізм радше доповнює, ніж замінює традиційні теорії: зрештою матеріальні ресурси й безпекові розрахунки нікуди не зникають, просто вони осмислюються крізь призму ідей. Тим не менш, у постбіполярну добу конструктивізм став

впливовою теоретичною парадигмою, оскільки звернув увагу на ідеологічні та ціннісні аспекти зовнішньої політики, котрі раніше вважалися другорядними.

Окремо звернемо увагу на аналітичну рамку Foreign Policy Analysis (FPA), що дозволяє дослідити процес ухвалення рішень у зовнішній політиці США. Підхід Foreign Policy Analysis вирізняється актор-орієнтованим фокусом. FPA розглядає зовнішню політику зсередини, вивчаючи процеси ухвалення рішень конкретними учасниками - лідерами, урядовими інституціями, групами впливу - та їх взаємодію між собою і зі зовнішнім середовищем [54]. Історично FPA виокремився у 1950-60-х роках як реакція на абстрактність системних теорій: дослідники (Р. Снайдер, Дж. Розенау та інші) наголосили, що для розуміння зовнішньополітичних дій держав потрібно аналізувати, хто саме і як саме приймає рішення. Таким чином, аналіз зовнішньої політики спирається на міждисциплінарні підходи - психологію, теорію організацій, теорію ігор - щоб пояснити поведінку держав не лише через баланс сил або норми, а через конкретні механізми вироблення курсу. В межах FPA розроблено низку моделей. Зокрема, раціоналістична модель (Г. Аллісон та ін.) представляє державу як унітарного раціонального гравця, що обирає оптимальний курс дій шляхом зважування альтернатив. Модель бюрократичної політики і організаційна модель натомість показують, як рішення стають результатом боротьби відомств, компромісів між різними інтересами всередині уряду, або ж типових процедур та рутин, закріплених в організаціях [52]. Існують також моделі, що враховують роль суспільної думки, особистісних рис лідерів, парламентського контролю тощо. Загалом FPA пропонує більш деталізоване пояснення зовнішньої політики, доповнюючи макротеорії міжнародних відносин. Переваги FPA: він дає змогу з'ясувати, чому у схожих умовах різні держави поведуться по-різному (залежно від особистості лідера або конфігурації влади), або чому та сама держава змінює політику зі зміною адміністрації. FPA підкреслює значення внутрішніх факторів - наприклад, виборчих циклів, міжвідомчих конкуренцій, впливу медіа у формуванні зовнішньополітичного курсу, що актуально для

демократичних країн. Для аналізу політики США цей підхід є незамінним, оскільки дозволяє врахувати складну систему розподілу повноважень між Президентом, Конгресом, Держдепартаментом, Пентагоном та іншими акторами, а також роль конгресових дебатів, партійної боротьби, експертних спільнот у визначенні курсу. Обмеження FPA є відсутність єдиної універсальної теорії - радше це набір підходів і моделей. Крім того, зосередженість на процесі ухвалення рішень часом ускладнює “вбудування” отриманих висновків у ширший міжнародний контекст. FPA може недооцінювати об’єктивні системні обмеження: навіть найкраще проаналізований процес прийняття рішень відбувається в рамках, заданих розстановкою сил і геополітичною ситуацією. Тому сучасні дослідження намагаються поєднувати FPA з реалізмом, лібералізмом чи конструктивізмом, щоби отримати цілісну картину.

Розглянуті теоретичні підходи - реалізм, лібералізм, конструктивізм складають концептуальний інструментарій, необхідний для осмислення зовнішньої політики держав, зокрема США. Жодна з теорій не є всеосяжною, проте кожна дає цінне пояснення окремих аспектів. Для комплексного аналізу політики США щодо України доцільно застосувати їх у сукупності, щоб врахувати і стратегічні мотиви США, і вплив міжнародних норм та цінностей, і особливості процесу прийняття рішень американським керівництвом.

1.2. Інституційно-процесуальні засади формування зовнішньої політики США

Ухвалення зовнішньополітичних рішень у Сполучених Штатах формально й фактично є результатом взаємодії кількох центрів влади, які перебувають у динаміці кооперації та конкуренції. Конституційна архітектура США закріплює розподіл повноважень між Президентом і Конгресом,

формуючи структурну конкуренцію у сфері зовнішніх відносин — те, що конституціоналіст Едвард С. Корвін назвав “запрошенням до боротьби за прерогативу визначати зовнішню політику” [77]. Президент здійснює керівництво зовнішньою політикою, призначає послів, укладає міжнародні договори (за порадою і згодою Сенату), керує виконавчими департаментами та, як Головнокомандувач, розгортає збройні сили у межах, визначених законом. Конгрес володіє бюджетними повноваженнями, правом затвердження директорій видатків, наданням або обмеженням повноважень через акти авторизацій, ратифікацією договорів і широким інструментарієм нагляду (вимоги звітності, розслідування, спеціальні розслідування). У цьому балансі ключовим рамковим актом є War Powers Resolution 1973 р. [55], який формально зобов’язує Президента консультуватися з Конгресом у питаннях введення збройних сил у зону бойових дій та інформувати його про підстави, масштаб і очікувану тривалість застосування сили; резолюція також встановлює часові ліміти за відсутності спеціальної авторизації Конгресу (AUMF) або оголошення війни. Водночас практика реалізації воєнних повноважень залишається предметом дискусії: президенти часто посиляються на власні конституційні прерогативи як Головнокомандувачі, тоді як Конгрес прагне інституційно посилити контроль через процедурні вимоги, звітність і бюджетні запобіжники [55]. Таке напружене співіснування відповідає неоінституціоналістському баченню політики як взаємодії акторів усередині стабільних норм взаємодії, де численні «точки вето» (комітети, лідерство палат, механізми затримки) та «ефект інституційної інерції» структурують можливі траєкторії рішень.

У виконавчій гілці ключовим механізмом міжвідомчої координації є Рада національної безпеки (NSC) у Білому домі. На рівні найвищих посадовців працює Комітет керівників відомств (Principals Committee), що збирає керівників ключових відомств для вироблення альтернатив і надання президенту варіантів рішень; на рівень нижче діє Комітет заступників керівників (Deputies Committee), де заступники керівників узгоджують

позиції, знімають міжвідомчі суперечності й готують матеріал для вищого рівня. На нижчому рівні координації функціонує мережа міжвідомчих політичних координаційних груп, які опрацьовують питання за тематичними або регіональними напрямками. Формальний склад, порядок скликання і роль підкомітетів визначаються актами Білого дому; актуальні організаційні документи окреслюють повноваження цих ланок і участь відповідних відомств залежно від предмету розгляду [57]. Саме через NSC узгоджуються позиції Державного департаменту (який відповідає за дипломатичне ведення справ, планування політики та роботу регіональних бюро), Пентагону (політика оборони - OSD Policy (Office of the Under Secretary of Defense for Policy), військове планування - Об'єднаний комітет начальників штабів, Міністерства фінансів (санкційна політика через Управління з контролю за іноземними активами (Office of Foreign Assets Control), Міністерства торгівлі (експортний контроль через Банк міжнародних розрахунків (Bank for International Settlements (BIS), а також Торгового представника США (United States Trade Representative (USTR) у питаннях економічної дипломатії. Важливу роль відіграє Управління з питань менеджменту та бюджету (Office of Management and Budget (OMB), яке задає фінансові обмеження та встановлені терміни реалізації програм для реалізації політики, синхронізуючи рішення з бюджетним циклом і апортуванням коштів, а також Офіс юридичного радника (Office of Legal Counsel (OLC) Міністерства юстиції, що надає обов'язкові для виконавчої влади правові тлумачення у складних прецедентах. На етапах імплементації та нагляду суттєвими є інспектори-генерали у відомствах і Рахункова палата (Government Accountability Office (GAO), які оцінюють відповідність процедур і результатів законодавчим рамкам і затвердженим асигнуванням. Ця послідовність міжвідомчої взаємодії забезпечує фільтрацію альтернатив: від ідеї та її концептуалізації на рівні аналітичних підрозділів до перетворення на узгоджений пакет дій, що відповідає і політичним пріоритетам, і правовим обмеженням [57, 59].

Конгрес функціонує як окремий і потужний інституційний центр процесу. Передусім Комітет із закордонних справ Палати представників (HFAC) і Сенатський комітет із міжнародних відносин (SFRC) формують порядок денний, розглядають законопроекти, проводять слухання та здійснюють політичний нагляд щодо дипломатії, допомоги та санкційної політики. Оборонні аспекти концентруються у профільних комітетах (HASC/SASC), які опрацьовують щорічні оборонні авторизації, а розподіл коштів - у комітетах з асигнувань обох палат, де формуються відповідні видатки. Особливого значення набувають процедурні інструменти: сенатська практика «блокування» (неформальні заперечення, що можуть затримувати розгляд), правила нотифікації щодо експортних операцій у межах режимів контролю, а також вибір між «зведеними» законопроектами, які консолідують численні розділи в один акт, і тимчасовими резолюціями, що пролонгують фінансування на попередньому рівні та створюють часові «сходінки» для політики [56, 59]. Внаслідок цього процедурного середовища ритм і темп зовнішньополітичних рішень у США нерідко визначається бюджетним календарем: ключові віхи бюджетного процесу (подача президентського бюджету, резолюції бюджету Конгресу, авторизації, асигнування й секвестри) створюють сприятливий період або ж навпаки - періоди призупинення ініціатив [56]. Теоретично це відповідає неоінституціональній логіці «точки вето», де навіть за наявності міжпартійної згоди потрібна робота з процедурою - інакше політика ризикує бути відкладеною або переглянutoю на стадії узгоджень.

Повноваження Конгресу проявляються не лише у правотворчості та бюджеті, а й у нагляді, який має як правовий, так і сигнальний ефект. Слухання з топ-чиновниками, вимоги письмових звітів, умовність видатків і консультаційні положення в законі змушують виконавчу владу ретельно обґрунтовувати вибір інструментів і звіряти дії з волею законодавця [58]. Крім того, сама двопалатність і партійна структура створюють політичні репутаційні втрати: публічні зобов'язання і заяви у Конгресі формують

очікування союзників і опонентів щодо стабільності курсу, а відступи від оголошених позицій можуть бути політично дорогими. На перетині зовнішньої і внутрішньої політики виникають політичні процеси на двох рівнях, де досягнення міжнародних домовленостей залежить від спроможності адміністрації отримати підтримку ключових комітетів, лідерства палат і впливових груп у Конгресі [58]. Такі механізми також проявляються у сфері експортного контролю й зовнішньоторговельної політики, де законодавство — зокрема рамки, пов'язані з контролем за передачами озброєнь - прямо передбачає нотифікаційні процедури й встановлені строки для конгресового розгляду, що інституційно забезпечує можливість превентивного політичного запобігання небажаним рішенням [59].

Окрім формальних гілок влади, істотний вплив мають недержавні актори, які в американському контексті часто виконують роль «координаторів» або «вето-груп». Йдеться про аналітичні центри, професійні асоціації, бізнес-об'єднання, діаспорні організації, впливові медіа та ширше - про експертні спільноти, що продукують ідеї, концепти й «готові» політичні рецепти. Через мережеві взаємодії у Вашингтоні ці актори інтегруються у процес - від формування порядку денного до оцінювання ефективності політики, забезпечуючи підживлення аргументами, даними, драфтами законодавчих формулювань. У цьому сенсі міжвідомчі групи при Раді національної безпеки США (NSC) часто є майданчиками, де зустрічаються й конкурують підходи, що походять із різних інтелектуальних традицій та інтересових груп, а експертні пропозиції з аналітичних центрів можуть ставати офіційними політичними документами за сприятливих умов. Україномовні інституційні джерела, що узагальнюють роль Конгресу в зовнішній політиці США, підкреслюють цю особливість демократичної політичної системи: концентрація зовнішньополітичних ініціатив у виконавчій гілці врівноважується ресурсами нагляду законодавчої гілки та розвинутою екосистемою публічної експертизи [58, 59].

Загальний політичний цикл у США зазвичай описують як послідовність стадій: формування порядку денного, вироблення альтернатив, ухвалення рішень, імплементація, моніторинг і оцінювання, корекція курсу. Визначення цього порядку часто відбувається на перетині аналітичних підрозділів Держдепу та Ради нацбезпеки з сигналами від Конгресу (слухання, резолюції, листи лідерів комітетів). Формулювання альтернатив є продуктом міжвідомчого процесу під егідою Ради національної безпеки США, де розглядаються правові обмеження, бюджетні можливості та міжнародні наслідки. Ухвалення рішень залежить як від президентських пріоритетів і внутрішніх процедур Білого дому, так і від перспектив у Конгресі, де авторизаційні та асигнувальні акти можуть прискорити або загальмувати реалізацію курсу [56, 57]. Імплементація покладається на виконавчі департаменти та агентства (Держдеп, Пентагон, Мінфін, Мінторг, Офіс торгового представника США, тощо), а моніторинг і оцінювання здійснюються як усередині уряду (інспектори-генерали, міжвідомчі перегляди), так і ззовні (Урядове управління США, академічні й аналітичні інститути). Корекція політики відбувається через нові президентські директиви або через законодавчі поправки, або через бюджетні рішення в наступних циклах. Ключові проблемні аспекти цього процесу відомі: процедурні затримки в комітетах, колізії між законодавчими й виконавчими пріоритетами, бюджетні ліміти та юридичні застереження, які можуть потребувати додаткових обґрунтувань або змін формулювань, щоб уникнути суперечностей із існуючими нормами [55, 56].

Важливо, що описаний механізм не зводиться до одномоментного рішення «згори»; навпаки, американська система є поєднанням процесуальних фільтрів, етапів контролю і політичних обмінів. Саме тому зовнішня політика США є результатом складного процесу узгодження позицій між гілками влади, відомствами та коаліціями інтересів, а не як проєкція волі одного інституту. У комплексі це створює високий поріг легітимності для

ініціатив, але водночас забезпечує їх стійкість, оскільки рішення, що пройшло багаторівневу фільтрацію, легше витримує зміну політичних циклів.

1.3. Методологія та джерельна база дослідження

Кваліфікаційна робота спирається на: (а) аналіз офіційних актів і публічних комунікацій органів США та НАТО; (б) поетапне реконструювання рішень і причинно-наслідкових зв'язків ключових політик щодо України; (в) описову статистику на базі відкритих масивів даних (динаміка та структура допомоги Україні).

Часові рамки поділено на чотири фази (етапи) зовнішньої політики США щодо України у контексті російсько-української війни: 2014-2016 рр. (первинне стримування та реформування сектору безпеки України), 2017-2019 рр. (поступова інституціоналізація програм допомоги), 2020-2022 рр. (підвищення готовності та пакетні рішення), 2022-2025 рр. (масштабна коаліційна підтримка, нові механізми контролю). Така періодизація відображає ключові етапи (зміни законодавства, бюджетні пакети, створення міжнародних форматів) і дозволяє простежити причинні зв'язки між загрозами з боку РФ, внутрішньополітичними рішеннями у США та коаліційними зобов'язаннями [68, 71, 31, 72].

Залежна змінна - політика США щодо України як сукупність рішень і дій органів виконавчої влади та Конгресу, а також участі США у коаліційних форматах (NATO/NSATU, UDCG). Її вимірюємо через індикатори: обсяги та склад видів озброєння безпекової допомоги (пакети, системи ППО, боєприпаси) за офіційними документами Пентагону [68, 69]; правові та бюджетні рішення (заяви Білого дому про національну безпекову додаткову допомогу та двосторонню безпекову угоду 2024 р.) [71]; ступінь коаліційної інституціоналізації (створення місії НАТО з підтримки України - NSATU; робота Контактної групи з оборони України / «Рамштайн», UDCG) [31, 72, 73].

Ключовими незалежними змінними є зовнішня загроза (ескалації РФ) і внутрішньополітичні умови у США (конфігурація Конгресу, підхід адміністрації, контроль і аудит). Для їх відображення використовуємо аналітику CRS (довідкові огляди для Конгресу), а також звіти GAO (державний аудит) щодо прямої бюджетної підтримки та контролю витрат [41, 70, 71].

Контрольні змінні - міжнародний контекст оборонних видатків і спроможність союзників (дані SIPRI: база військових витрат; факти про місце України й динаміку витрат НАТО/РФ) [73, 74]. Ці дані використовуємо описово.

Щодо аналізу документів, які використані у кваліфікаційній роботі. Базу становлять: (а) офіційні документи Міноборони США з переліками систем і обсягів, що дозволяє перевіряти конкретику постачань озброєння та військової техніки для України у часі [68, 69]; (б) довідники CRS як неупереджене резюме стану допомоги, правових рамок і програм [41]; (в) заяви Білого дому щодо безпекової угоди 2024 р. та додаткових асигнувань, які фіксують політичні зобов'язання й горизонт підтримки [71]; (г) рішення та декларації НАТО (Вашингтонський саміт 2024 р., створення NSATU) [31, 72]; (г) комюніке/фактові довідки UDCG («Рамштайн») для відстеження координації постачань і виробничих планів.

Використовуємо дані Ukraine Support Tracker Кільського інституту світової економіки як еталон для міжкраїнних порівнянь з огляду на прозору методологію збору обіцянок/виплат та регулярні оновлення [67]. Показники з UST застосовуємо для процесу підтвердження загальних пропорцій і позиції США серед донорів. Для контексту оборонних видатків залучаємо SIPRI (база військових витрат) - вона допомагає показати, як змінюються спроможності союзників і України [73, 74]. Для коштів прямої бюджетної підтримки (DBS) звертаємося до GAO - спеціальних аудитів, які фіксують обсяги, процедури контролю й прогалини, якщо вони є [70, 71]. Ключовий принцип - перехресна

перевірка: цифри з офіційних документів Пентагону звіряються з CRS; суми бюджетної підтримки - з GAO; коаліційна координація - з НАТО/UDCG.

Критерії відбору джерел. Пріоритет мають первинні джерела уряду США та НАТО (закони, офіційні заяви, документи, аудити, декларації самітів). CRS використовується як вторинне джерело для систематизації понять і законодавчих рамок. Дані недержавних баз (Kiel, SIPRI) беруться для контексту й співставлення. Анонімні «витоки», телеграм-канали тощо, а також документи з суперечливими датами виключаються. Такий фільтр забезпечує перевірність висновків [68, 41, 70, 71, 31, 72].

Окрім того, надійність забезпечується поєднанням: джерельного співставлення даних (Пентагон - CRS - GAO - НАТО/UDCG); часової верифікації (дати рішень/пакетів звіряються у декількох офіційних джерелах); подієвого погодження (кожен пакет у документальних паперах співвідноситься з коаліційними рішеннями або внутрішніми бюджетними підставами).

Аудиторські звіти GAO застосовуються для перевірки механізмів нагляду (особливо щодо прямої бюджетної підтримки) і для фіксації наявних обмежень (наприклад ризику подвійного обліку) [70, 71].

Дослідження базується на відкритих публічних документах. Твердження підкріплено первинними посиланнями; числові дані мають чітке походження (посилання у тексті), а цитування здійснюється за академічними правилами. Під час перекладу термінів надано перевагу офіційним формулюванням з документів Пентагону, НАТО, Білого дому та CRS [68, 41, 71, 31, 72].

У роботі зафіксовано конкретні посилання і дати доступу до документів; у кожному випадку вказано, яку саме інформацію з джерела використано (наприклад перелік і кількість систем ППО, дата запуску місії NSATU з декларації саміту, суми DBS з GAO). Для порівнянь наводиться посилання на методологію Ukraine Support Tracker, а для контексту - на базу SIPRI [68, 69, 70, 71, 31, 72, 73].

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИКА США ЩОДО УКРАЇНИ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

2.1. Безпекова та оборонна підтримка України: напрями та механізми реалізації

У підтримці України з боку США поєднуються стратегічні, нормативні та політичні цілі. Стратегічно Вашингтон стримує розширення агресії РФ, зберігає стабільність євроатлантичної безпеки й демонструє надійність системи союзницьких гарантій НАТО: успіх оборони України знижує ризик масштабнішої війни в Європі й обмежує можливості для авторитарних держав у світі. З нормативної точки зору йдеться про захист принципів Статуту ООН, невтручання, територіальної цілісності та відповідальності за воєнні злочини; для США це також питання репутації як держави, що підтримує демократії, і послідовності після Будапештського меморандуму 1994 р. Політично допомога Україні має міжпартійну логіку стримування, підкріплену громадською підтримкою та інтересами військово-промислового комплексу (ВПК)/інноваційної бази: перезапуск оборонної індустрії у США і союзників одночасно підсилює стримування Китаю й покриває дефіцити у власних запасах.

Інституційні рамки цієї політики формувались упродовж десятиліть: від «Хартії про партнерство Україна-США» (2008 р.) й оновленої «Хартії стратегічного партнерства» (2021 р.) до коаліційної архітектури після 2022 р. Ключовими подіями та документами стали: запуск Контактної групи з оборони України («Рамштайн») як головного координаційного формату; Спільна декларація G7 про гарантії безпеки для України (2023 р.), яка відкрила двосторонні напрями; Двостороння безпекова угода США–Україна (Вашингтон, 2024 р.), що окреслила довгостроковий горизонт підтримки України; рішення саміту НАТО у Вашингтоні про місію НАТО з питань допомоги та навчання для України (NSATU) для координації тренувань і

довгострокової допомоги. Усе це доповнюється практичними інструментами США - Президентські повноваження на вилучення (PDA)/ Ініціатива сприяння безпеці в Україні (USAI)/ Іноземне військове фінансування (Foreign Military Financing, FMF) / Іноземний військовий продаж (Foreign Military Sales, FMS) наглядом Дослідницької служби Конгресу (Congressional Research Service, CRS) / Рахункової палата США (Government Accountability Office, GAO), експортним контролем і санкційною політикою - які перетворили ситуативну реакцію на інституціоналізовану програму підтримки України.

Надання США безпекової та оборонної підтримки Україні під час російсько-української війни є безпрецедентним за масштабом, темпом і ступенем інституціоналізації. В основу цієї політики покладено поєднання швидких одноразових вилучень зі складів Міноборони США (Presidential Drawdown Authority, PDA), середньо- та довгострокових закупівель за бюджетними лініями (Ukraine Security Assistance Initiative, USAI), а також механізмів грантового фінансування закупівель через урядові продажі (Foreign Military Financing/Foreign Military Sales, FMF/FMS). За офіційним факт-листом Пентагону, станом на 8-9 січня 2025 р. США виділили понад 66,5 млрд дол. безпекової допомоги Україні від початку адміністрації Д. Байдена, у тому числі з 24 лютого 2022 р. - близько 65,9 млрд дол., що відображає водночас масштаб та еволюцію наданих видів озброєння - від ПТРК (протитанкових ракетних комплексів) / ПЗРК (переносних зенітно-ракетних комплексів) до систем ППО (протиповітряної оборони) середньої/великої дальності, артилерії 155/105 мм, HIMARS РСЗВ, боєприпасів, БпЛА (безпілотних літальних апаратів) та засобів РЕБ (радіоелектронної боротьби) [1]. Ці параметри задають рамку для аналізу інструментів і динаміки американської підтримки України.

У цьому контексті українська позиція апелює до спільних зі США демократичних цінностей - свободи, справедливості та права на самозахист. Так, у зверненні до Конгресу Президент В. Зеленський наголосив, що допомога Україні є внеском у безпеку самих американців, адже вона стримує

агресію, здатну вийти за межі регіону. Водночас він підкреслив взаємність партнерства: українці захищають спільний порядок, а США надають ресурси, які роблять цей захист дієвим [62].

У 2014-2016 рр. політика США поєднувала санкційно-дипломатичний тиск щодо РФ із підтримкою України, що переважно мала нелетальний характер і спиралася на тренування, зв'язок, розвідку та засоби спостереження. Офіційна позиція адміністрації Б. Обама відмовлялася від передачі летальної зброї Україні, мотивуючи це ризиками ескалації й побоюванням неконтрольованого поширення сучасних систем. Водночас у Конгресі, насамперед серед республіканців, посилювався запит на зміцнення обороноздатності України, зокрема, у лютому 2015 р. 15 сенаторів публічно закликали до надання «ефективної оборонної військової техніки» Україні [50]. Втім, фактична підтримка зосереджувалася на безпілотних системах, засобах зв'язку, радарях, приладах нічного бачення, а також на підготовці підрозділів; у березні 2015 р. було ухвалено рішення щодо постачання Україні БпЛА та всюдиходів Humvee. Така конфігурація відображала обережний підхід американської виконавчої влади за наявності зростаючого політичного тиску з боку частини законодавців.

З 2017 р. відбулася якісна зміна: республіканська адміністрація Д. Трампа схвалила надання Україні летальної оборонної зброї, передусім ПТРК Javelin. Перші комплекси надійшли у 2018 р., однак їх застосування було обмежене умовами й фактично не передбачало використання на передовій до 2022 року. На рішення вплинули щонайменше три фактори: (1) двопартійний тиск у Конгресі США щодо розширення військової допомоги; (2) відчутний прогрес сумісності ЗСУ зі стандартами НАТО завдяки тренувальним місіям та реформам управління; (3) усвідомлення обмеженості санкцій як самодостатнього інструменту стримування. У результаті до санкційної політики додався компонент цільових оборонних спроможностей, що відкрив шлях до подальшої еволюції підтримки США України в 2021-2024 рр. Перехід від підходу обмеженої підтримки у 2014-2016 рр. до контрольованого надання

летальних спроможностей у 2017-2020 рр. пояснюється низкою структурних і політичних чинників. По-перше, санкції без посилення оборонних можливостей України виявилися недостатніми для зміни дій Кремля. По-друге, Конгрес послідовно створював політичне «вікно можливостей» для розширення номенклатури допомоги. По-третє, підготовка та стандартизація українських сил (інтеграція з практиками НАТО) зменшили ризики нецільового застосування або втрати контролю над системами. У сукупності це змінило баланс ризиків на користь постачань летальної зброї - із збереженням обмежень і поступовістю в номенклатурі [50]. У 2021-2024 рр. це переросло у комплексну модель PDA/USAI/FMS та коаліційну інституціоналізацію через «Рамштайн»/NSATU.

PDA - це президентська повноважність, яка дозволяє за погодженням із Державним департаментом терміново передавати Україні оборонне майно зі складів Міноборони США у межах затвердженого Конгресом граничного обсягу. У 2022-2024 роках цей ліміт неодноразово збільшувався; за зведенням Дослідницької служби Конгресу (Congressional Research Service, CRS), у 2024 р. загальний доступний ліміт PDA складав 7,8 млрд дол., а у період із серпня 2021 р. по березень 2024 р. було санкціоновано майже 24 млрд дол. У межах операцій із вилучення запасів (57 розпоряджень) [2, 3]. CRS підкреслює: «разом із Ініціативою сприяння безпеці в Україні (Ukraine Security Assistance Initiative, USAI), PDA є одним із двох основних механізмів, через які уряд США надав безпекову допомогу Україні» [2].

На відміну від вилучень у рамках PDA, USAI фінансує закупівлі нових виробів/послуг у промисловості США та союзників за контрактами, що потребують часу на виробництво, навчання та логістику; Іноземне військове фінансування (Foreign Military Financing, FMF) / Іноземний військовий продаж (Foreign Military Sales, FMS) забезпечують гранти/пільгове фінансування й контрольовані урядові продажі, закріплені у правовій рамці Закону про контроль за експортом озброєнь (Arms Export Control Act, AECA) [8]. Саме поєднання швидкодії PDA, контрактного довгострокового замовлення USAI

та інституційної прозорості FMF/FMS створює комплексну модель підтримки України з різними часовими горизонтами.

Додаткові асигнування, ухвалені Конгресом у квітні 2024 р., стали критичною «розв'язкою» після затримок восени 2023 - початку 2024 рр.: прийнятий «пакет допомоги іноземним державам» приблизно \$61 млрд дол для України одразу дозволив Президенту США санкціонувати перший транш постачань на \$1 млрд (PDA), причому «постачання почнуться впродовж годин» [4]. Втім були затримки, зумовлені політичною поляризацією у Конгресі США та ув'язуванням додаткових асигнувань для України із внутрішніми вимогами щодо посилення контролю кордону й змін міграційної політики. Додаткову інерцію створили процедурні чинники бюджетного процесу - робота за тимчасовими резолюціями, обмеження на поповнення складів і кадрові зміни у керівництві Палати представників, що відтермінувало голосування та виконання видатків.

Позиція Білого дому наголошувала на безперервності та передбачуваності допомоги: Сполучені Штати «не похитнуться» у підтримці України, а НАТО «не буде роз'єднаним». Така риторика фіксувала політичну рамку, у якій підтримка України подається як елемент ширшої стратегії збереження євроатлантичної безпеки. Додатково акцентувалася теза про витривалість - «ми не втомимося», що було важливо для сигналів союзникам і противникам. Ця формула легітимує довший горизонт рішень щодо фінансування, ППО та озброєння [60].

Пакет структурно поєднав поповнення складів США після PDA, розширення USAI та пов'язані статті на операційну присутність, що відновило темп і поставки боєприпасів і засобів ППО - категорій, де саме у 2023 р. - I кварталі 2024 рр. фіксувався найбільший дефіцит. Дефіцит виник через різке зростання українських потреб (масовані ракетні удари та високий темп артилерійських боїв), виснаження складів і перехід від вилучень до промислових контрактів, які потребують часу на виробництво. Квітневий

пакет забезпечив негайне поповнення запасів і фінансування багаторічних закупівель, зняв виробничо-логістичні проблеми та відновив темп постачань.

Аналітика Kiel Institute у цей період фіксує радикальну зміну структури поставок: якщо у 2022 р. понад 70 % надходило зі складів, то у 2024 р. приблизно дві третини вже йшли через промислові контракти, підвищуючи середньострокову стійкість за рахунок нових виробничих потужностей [6].

Офіційні матеріали Пентагону дають розгорнуту картину категорій і каналів фінансування допомоги Україні. На інфографіці «UKRAINE SECURITY ASSISTANCE» (оновлено 8 січня 2025 р.; дані станом на 19 грудня 2024 р.) деталізуються класи номенклатури, строкатість «закупівельних дій» (швидкі UCA-контракти, IDIQ та ін.) та баланс між терміновими передачами й контракуванням (згідно з Додатку А) [5].

Власне факт-лист (8-9 січня 2025 р.) вказує на три батареї Patriot, 12 систем NASAMS (Норвезький вдосконалений зенітно-ракетний комплекс, Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System) (із боєкомплектom), комплекси Avenger, понад 3 000 ПЗРК (переносних зенітно-ракетних комплексів) Stinger, понад 40 HIMARS (Високомобільна артилерійська ракетна система, High Mobility Artillery Rocket System), понад 200 155-мм та 72 105-мм гаубиці, мільйони артснарядів, радари контрбатареїної боротьби, засоби РЕБ (радіоелектронної боротьби), інженерне майно, навчання й техобслуговування [1]. Така структура відображає перехід від початкового «дефенсивного» фокусу (ПЗРК/ПТРК, засоби мобільності) до систем інтегрованої ППО та високоточного вогню на середній дальності, що відповідає зміні характеру війни.

У «Гельсінкській промові» підкреслено, що агресія РФ проти України вже призвела до стратегічної поразки Москви: скорочення військового потенціалу, технологічна ізоляція та посилення НАТО. Підтримка Києва описується як раціональна інвестиція в безпеку Європи й США, що дешевша за ціну можливої ескалації у разі безкарності агресора. Згадується й оновлення оборонно-промислових ланцюгів на Заході, яке робить допомогу Україні

більш стійкою. Тим самим окреслюється зв'язок між короткостроковими постачаннями і довгостроковою стратегією стримування [61].

Водночас контроль і прозорість допомоги стали предметом окремої політики нагляду. GAO (Рахункова палата США, Government Accountability Office) у звіті від 22.07.2024 р. зафіксувало методичну проблему визначення вартості в PDA: з серпня 2021 р. по березень 2024 р. було санкціоновано майже 24 млрд доларів вилучень, однак «зусилля Міноборони зі встановлення належної вартості обмежені, оскільки Закон про зовнішню допомогу нечітко визначає терміни, а у Міністерстві оборони (Department of Defense, DOD) бракує інструкцій, специфічних для PDA», що призводило до перерахунків («ревальвацій») і впливало на планування поповнення. Інституційно звіти GAO консолідуються на урядовому порталі [UkraineOversight.gov](https://ukraineoversight.gov) разом із напрацюваннями інших інспекцій (Офісу Генерального інспектора Міністерства оборони (Department of Defense Office of Inspector General, DoD OIG), Офісу Генерального інспектора Державного департаменту (Department of State Office of Inspector General, State OIG) тощо), формалізуючи механізми аудиту кожного каналу допомоги (PDA, USAI, FMF/IMET) [3]. Такий нагляд важливий не лише для бюджетної дисципліни, а й для темпів постачання: обсяги на заміщення складів США (що забезпечують подальші PDA) безпосередньо залежать від коректної «оцінки» попередніх передач.

Динаміка допомоги за 2022-2025 рр. характеризується чергуванням етапів швидких PDA-пакетів і хвиль контракування за USAI/FM(F)/FMS із тривалішим терміном реалізації. За зведенням CRS (оновлено 22.05.2024 р.), сумарні «комітменти» на військову підтримку України в 2022-2024 рр. перевищили 52,7 млрд дол., із великими блоками PDA та USAI, тоді як у 2024 р. спостерігався тимчасовий спад темп поставок через затримку з додатковими асигнуваннями [2]. Квітневий пакет 2024 р. (близько 61 млрд дол.) цю проблему вирішив і відновив лінію на посилення ППО, артилерії та ракетного озброєння, що відразу відзначили урядові та медійні джерела. Так, Reuters підкреслювало, що ухвалення закону дозволило Білому дому схвалити перший

мільярд поставок «упродовж годин» [4]. Цей кейс ілюструє взаємозалежність інструментів: PDA забезпечує швидкість, але потребує своєчасного бюджетного поповнення складів; USAI/FMS створюють виробничі «черги» і тим самим стабілізують майбутні поставки Україні.

Так, професор політичних наук при Стенфордському університеті Макфол, вказує, що допомога Україні - прямий національний інтерес США: вона деградує військову машину РФ без участі американських солдатів, посилює довіру союзників і підвищує стримування інших автократій. Він підкреслює, що ціна бездіяльності була б вищою - від війни в Європі до криз у світових енергетичних та продовольчих ланцюгах. Висновок - тримати курс до перемоги України й забезпечити сталість постачань. Цей підхід зникає цінності з прагматикою безпеки та економіки [63].

Отже, у 2014-2016 рр. адміністрація Барака Обама поєднувала санкційний тиск щодо РФ із переважно нелетальною допомогою Україні та тренуваннями, зберігаючи стриманість щодо передачі летальних систем [30]. У 2017-2020 рр. за адміністрації Дональда Трампа США санкціонували перші постачання летальної зброї для України (зокрема Javelin) у процедурі FMS та розширили підготовку, попри політичні ускладнення. У 2021-2024 рр. демократична адміністрація Джоєфа Байдена перейшла до комплексної моделі: PDA забезпечував швидкі передачі зі складів, тоді як USAI та FMS фінансували контракування виробництва, сервісні пакети й навчання; у квітні 2022 р. США разом із партнерами запустили Контактну групу з оборони України (UDCG, «Рамштайн») як платформу багатосторонньої координації [36].

Як підкреслив міністр оборони США Ллойд Остін на засіданні Контактної групи з оборони України (UDCG), «місяць за місяцем члени цієї Групи допомагають постачати, виготовляти й підтримувати системи та боєприпаси, яких потребує Україна» [64]. Цей меседж закріплює логіку безперервності: UDCG не лише передає номенклатуру, а й підтримує її через виробничі цикли та сервіс. Саме тому нарощування ППО та далекобійних

спроможностей відображається не епізодично, а як процес, що має власний ритм і координацію між союзниками [64].

Рішення Вашингтонського саміту НАТО (липень 2024 р.) інституціоналізувало довгостроковий вимір: місія НАТО з питань допомоги та навчання для України (NATO Security Assistance and Training for Ukraine, NSATU) має координувати допомогу та підготовку «на стійкій основі Альянсу», переводячи підтримку з режиму кризового реагування у планову діяльність. Із 2025 р. нова адміністрація Д.Трампа в США задекларувала посилений акцент на справедливому розподілі зобов'язань й більшу умовність підтримки; відтак значення інституційних гарантій (NUC/NSATU) тільки зростає [29, 31].

На рівні коаліційної дипломатії під американським лідерством діє Контактна група з оборони України («Рамштайн»), що об'єднує понад 50 держав і функціонує через «коаліції спроможностей». За лінією ППО коаліційні рішення синхронізують надання Patriot, NASAMS, SAMP/T, IRIS-T і перехоплювачів. АрміяInform 10 липня 2024 р. зафіксувала узгоджені дії США, Німеччини, Румунії, Італії та Нідерландів щодо нового посилення ППО України («Patriot, NASAMS, ракети-перехоплювачі...»), що демонструвало механіку багатосторонньої координації [9].

На початку 2025 р. Міністерство оборони України підсумувало у матеріалі «Рамштайн у цифрах», що за майже три роки роботи партнери задекларували понад 145 млрд дол. військової допомоги, а формат виріс до 25 зустрічей під головуванням міністра оборони США - індикатор стабільності довгого циклу підтримки. Ці дані корелюють із повідомленнями Пентагону про сталість форумів NAC/DAC та інших майданчиків, що пришвидшують синхронізацію закупівель і виробництва (National Armaments Directors, UDCG) [10].

Після запуску Контактної групи з оборони України роль внутрішньоамериканських інститутів у формуванні та темпах підтримки стала визначальною. На рівні виконавчої влади балансували два підходи. Перший

підхід наполягав на розширенні переліку озброєнь та обсягів, особливо щодо засобів протиповітряної оборони великої дальності, далекобійних ракет і розширення льотного компонента; другий підхід стримував темпи, виходячи з оцінок ескалаційних ризиків, потреби утримувати єдність союзників і зважати на власний ресурс складів та виробництва. Координацію цієї динаміки здійснювали Рада національної безпеки та ключові відомства - Державний департамент і Пентагон; саме вони, у взаємодії з Білим домом, погоджували рішення щодо номенклатури передач, графіків навчання та технічного супроводу [36, 41].

Одночасно Конгрес залишався тією критичною ланкою процесу, який безпосередньо впливає на часові затримки та передбачуваність. Дискусії щодо обсягів і умов асигнувань періодично відтерміновували ухвалення додаткових пакетів, що позначалося на інтервалах між оголошенням і фактичним відвантаженням окремих позицій. Попри це, структурний нагляд і вимоги до підзвітності з боку профільних комітетів Сенату та Палати представників підвищували довіру до програм і полегшували комунікацію з союзниками в межах «Рамштайну» [36, 41].

Ключовою запобіжною рамкою залишався контроль кінцевого використання - стандартні умови листів оферти та акцепту за АЕСА (Letter of Offer and Acceptance, LOA) і програма «Золотий Вартовий» (Golden Sentry) під егідою Агентства оборонного співробітництва. Ця система передбачає фіксацію цільового призначення, інвентаризацію, перевірки та звітність щодо використання переданих оборонних товарів. Для України посилені процедури обліку й моніторингу, попри додаткове адміністративне навантаження, слугують запорукою стабільності підтримки, оскільки знижують регуляторну невизначеність для американської сторони та союзників [43].

Механізм президентського вилучення забезпечує оперативність постачань зі складів, але за природою обмежений наявними запасами. Натомість Ініціатива сприяння безпеці в Україні (Ukraine Security Assistance Initiative, USAI) та Іноземний військовий продаж (Foreign Military Sales, FMS)

повільніші на старті, однак формують контракування виробництва, сервісні пакети, модернізацію, уніфікацію техобслуговування і навчання за стандартами НАТО. Проблемними місцями залишаються темпи випуску 155-мм боєприпасів, окремих компонентів для систем ППО, пропускна здатність ремонтних потужностей та підготовка екіпажів і техніків. Частину цих проблем має знімати перенесення координаційної логіки у місію НАТО з безпекової допомоги та підготовки NSATU: планування навчальних програм, синхронізація технічного супроводу й стандартизація процедур обслуговування під егідою Альянсу дозволяють зменшити транзакційні витрати й забезпечити стабільний графік підготовки кадрів, тоді як UDCG і надалі виконує функцію швидкого погодження спроможностей і «розкладок» донорів [36, 41].

Структура постачань віддзеркалює потреби війни високої інтенсивності: інтегрована ППО (Patriot/NASAMS/IRIS-T/Hawk та перехоплювачі), масована артилерія (M777/M109, 155/105-мм боєприпаси), високоточні ракети для HIMARS (Високомобільна артилерійська ракетна система, High Mobility Artillery Rocket System) / MLRS (Реактивна система залпового вогню, Multiple Launch Rocket System), броньовані платформи (Bradley, Stryker, M113, MRAP (Колісні бронемашини з захистом від мін та засідок, Mine-Resistant Ambush Protected)), розвідка/РЕБ (радіоелектронної боротьби) / БпЛА (безпілотних літальних апаратів), а також навчання, ремонт і логістика [1, 5]. У цій конфігурації США виступають стороною що забезпечує підтримку коаліції, забезпечуючи критично дефіцитні позиції (передусім ППО та боєприпаси), тоді як європейські партнери нарощують промислові закупівлі. «Трекер підтримки України» Кільського інституту (Kiel Ukraine Support Tracker) у 2024-2025 рр. фіксує зростання частки «промислових закупівель» («industry procurement»), що свідчить про перехід коаліції до індустріальної моделі постачань і зменшення залежності від передачі озброєнь з наявних запасів [6]. З іншого боку, SIPRI (Стокгольмський міжнародний інститут досліджень проблем миру, Stockholm International Peace Research Institute) показує

макрорівневий зріз: Україна у 2020-2024 рр. стала найбільшим імпортером основних систем озброєння у світі (8,8% глобального імпорту), тоді як США - найбільшим експортером (43% світових поставок), що відображає роль Вашингтона у трансформації євроатлантичного ринку озброєнь [7].

Окрему роль відіграє правова/процедурна архітектура FMS, яка забезпечує стандартизацію, контроль кінцевого користувача та технічний супровід. Агентство зі співробітництва в галузі оборонної безпеки (Defense Security Cooperation Agency, DSCA) визначає FMS як «форму безпекової допомоги, уповноважену АЕСА і фундаментальний інструмент зовнішньої політики США»; продажі відбуваються уряд-уряд, із формальними етапами Листів-запитів (Letter of Request, LOR) - Листів-оферти та акцепту (Letter of Offer and Acceptance, LOA), конгресовими нотифікаціями та прозорим життєвим циклом контрактів [8]. Для USAI (бюджет Міноборони) DSCA (Агентство зі співробітництва в галузі оборонної безпеки, Defense Security Cooperation Agency) / Офіс Контролера (Comptroller) використовують поточні програмні коди та стандартизовані транспортно-логістичні процедури, що відображено у SAMM-документах і політиках (детальна регламентація кодів і проведення коштів) - таким чином USAI служить механізмом довгострокових замовлень, у якому етапи планування/виробництва інтегровані з навчанням і сервісом [2]. У сукупності FMS і USAI інституціоналізують перехід ЗСУ на стандарти НАТО та формують фундамент для спільних виробництв (що вже відбивається у рішеннях «коаліцій спроможностей»).

Український офіційний сегмент у 2024-2025 рр. фіксує постійну політико-дипломатичну комунікацію із США з питань темпу та пріоритетів постачань. 2 липня 2025 р. МЗС України повідомило про зустріч із тимчасовим повіреним у справах США, де ключовою темою було визначено військову допомогу та оборонну співпрацю на тлі російської ескалації - показовий сигнал підтримання тематичного рівня діалогу навіть у фази політичних пауз [11]. 13 червня 2024 р. Президенти України та США підписали Двосторонню безпекову угоду, в якій, за формулюванням ОПУ, США «працюватимуть із

партнерами над зміцненням здатності України захищати себе зараз і стримувати майбутню агресію», а також над розвитком оборонно-промислової бази та сумісності (10-річний горизонт) [12]. Вказана угода пояснює, чому у 2024-2025 рр. зростає питома вага USAI/FMS, тоді як PDA залишається механізмом для ліквідації критичних дефіцитів уразливості (насамперед ППО та боєприпаси).

Видання «Reuters» від 24 квітня 2024 р. акцентувало, що ухвалення пакета на приблизно 61 млрд дол. «одразу розблокувало» військові поставки Україні, а також містило істотні статті на поповнення складів США - критично важливий елемент підтримання темпу PDA [4]. SIPRI (10.03.2025 р.) зафіксував, що у 2020-2024 рр. саме США стали домінуючим експортером (43% глобальних поставок), а Україна - найбільшим імпортером, що вказує на глибоку інтеграцію України в євроатлантичні виробничі/логістичні контури [7]. Kiel UST (2024-2025 рр.) додає, що коаліційні замовлення дедалі частіше йдуть через нові промислові замовлення, зменшуючи ризики тимчасових прогалин у ППО/артилерії за умови політичних затримок [6]. У підсумку інституційно-процесуальна зв'язка PDA-USAI-FMF/FMS і коаліційна координація «Рамштайну» визначають зміст і динаміку американської безпекової підтримки Україні у 2022-2025 рр., а офіційні угоди та наглядові механізми (GAO (Рахункова палата США, Government Accountability Office) / механізми нагляду (Oversight)) забезпечують її прозорість і стійкість у середньому горизонті.

2.2. Динаміка економічної допомоги Україні та санкційної політики щодо РФ

Політика США щодо України з 2014 року пройшла кілька якісних зламів, які визначалися зміною характеру війни, наявних інструментів та внутрішньополітичних обмежень у Вашингтоні. Для аналітичного опису доцільно виокремити п'ять фаз/етапів: (1) 2014–2016 рр. - «обмежене

стримування та поетапне нарощування спроможностей»; (2) 2017–2019 рр. - «летальна зброя та політичні турбуленції»; (3) 2020 – лютий 2022 рр. - «передвоєнне попередження і прискорення»; (4) лютий 2022 – середина 2023 рр. - «прискорене воєнне розгортання та інституціоналізація коаліційних механізмів»; (5) друга половина 2023–2025 рр. - «індустріалізація підтримки, першочерговість протиповітряної оборони і довгий горизонт».

Фаза 1 (2014-2016 рр.): обмежене стримування. Після окупації Криму та початку війни на Донбасі США поєднали санкційний тиск щодо РФ із тренуванням і переоснащенням ЗСУ переважно нелетальними засобами (зв'язок, контрбатареїні радары, засоби захисту), запустили JMTG-U у Яворові та збільшили фінансування присутності в Європі (ERI/EDI). З метою мінімізувати ескалаційні ризики, водночас підвищуючи живучість підрозділів і сумісність із НАТО. Публічні сигнали Вашингтона: «санкції як ціна агресії» й підтримка Мінського формату. Таким чином, було створено первинну рамку допомоги, але без летальних систем ефект був обмеженим.

Фаза 2 (2017-2019 рр.): летальна зброя, разом з періодами турбуленції. 2018 рік приніс якісний злам - дозвіл США на передачу Javelin і розширення USAI/FMF, паралельно із законами на кшталт CAATSA. Це підвищило «ціну» наступів РФ і відкрило шлях до надання ширшого спектру озброєнь українській стороні. Утім, «заморозка» допомоги в 2019 р. та пов'язаний з цим імпичмент президента США Дональда Трампа (2019–2020 рр.) показали уразливість підтримки України до внутрішньополітичних циклів США [GAO, 2020]. Таким чином, технічний фундамент співпраці було підсилено, але стратегічна стійкість залежала від політичного контексту у Вашингтоні.

Фаза 3 (2020 - лютий 2022 рр.): попередження і прискорення. Від кінця 2021 р. США публічно розсекречували розвіддані про підготовку вторгнення РФ в Україну, синхронізували із союзниками «пакети першого дня» й завчасно виводили до України боєприпаси та переносні ППО/ПТКР. Ключова ідея - зменшити інерцію запуску допомоги після 24 лютого 2022 р., «швидкість - це стратегія».

Фаза 4 (лютий 2022 - середина 2023 рр.). Важливим стали вилучення зі складів за президентськими повноваженнями (PDA) для негайних поставок Україні. США ініціювали створення Ukraine Defense Contact Group («Рамштайн»), перевівши допомогу у режим коаліційного менеджменту - розподіл видів озброєння, навчання, ремонт і логістику. Еволюція систем: від M777 та HIMARS до NASAMS і Patriot; паралельно - поглиблення санкцій проти РФ та експортного контролю в координації з ЄС і G7.

Фаза 5 (друга половина 2023 – 2025 рр.). Пріоритет - багаточасова ППО (Patriot/NASAMS/IRIS-T), збільшення дальності (певні модифікації ATACMS) і запуск коаліції F-16, що супроводжується переходом на багаторічні виробничі контракти (USAI) та нарощуванням випуску боєприпасів. Внутрішньоамериканська політика коливалась між бюджетними затримками й надпартійними домовленостями, а у 2024 р. з'явилися двосторонні безпекові угоди як спосіб інституціоналізувати підтримку Україні на середній горизонт. Паралельно було посилено боротьбу з обходом РФ санкцій і експортконтроль компонентів подвійного призначення. Отже, акцент було зміщено до структурної стійкості України, за допомогою надання ППО, боєприпасів, довгих контрактів, синхронізовання у коаліції.

Періодизація показує послідовний перехід США від кризового стримування до структурної витривалості: спершу антиросійські санкції та тренування українських сил, далі - летальна зброя, потім - PDA/USAI і коаліційна архітектура, а нині - ППО, боєприпаси й довгострокові контракти.

Із лютого 2022 р. обсяг прямої бюджетної підтримки уряду США для України становить 28,2 млрд дол. [13]. Кошти надаються переважно у формі грантів через механізми USAID у координації з Мінфіном і Держдепартаментом США та спрямовуються до держбюджету для покриття соціальних і гуманітарних видатків [14, 15]. На 2024 р. було закладено черговий транш близько 7,8 млрд дол., із яких станом на середину року мобілізовано понад 5 млрд дол. [13]. Окрім прямої бюджетної підтримки,

фінансуються програми відновлення енергетичної інфраструктури, підтримки біженців і громад, а також триває значна військова допомога.

В рамках економічної підтримки України Вашингтон вдався і до торговельних преференцій. Зокрема, у травні 2022 р. США скасували на рік 25% мито на імпорт української сталі (так звані тарифи секції 232, запроваджені адміністрацією Дональда Трампа у 2018 р.). Цей крок був націлений на підтримку однієї з ключових експортних галузей України - металургії та збереження робочих місць, адже металургійний сектор України до війни забезпечував п'яту частину експортної виручки країни. За прикладом США, Канада та Велика Британія у 2022 р. також тимчасово скасували мита на українські товари, тоді як ЄС продовжив режим безмитної торгівлі з Україною в рамках автономних торговельних заходів (АТМ) [16].

Водночас у контексті санкційної політики щодо РФ варто відзначити особливості торговельних обмежень. З боку США введено заборони на експорт до Росії широкого спектру товарів - від високотехнологічної продукції до товарів розкоші, а також повну заборону імпорту низки російських товарів (нафта, нафтопродукти, вугілля, золото тощо). Як наслідок, експорт США до РФ різко скоротився у 2022 р. порівняно з довоєнним рівнем [16]. Уряди інших країн G7 і ЄС запровадили подібні ембарго, намагаючись синхронізувати дії. Зокрема, Європейський Союз з 2022 р. поступово відмовився від імпорту російських енергоносіїв, а з лютого наступного року ввів ембарго на більшість нафтопродуктів з РФ. В результаті цих кроків структура міжнародної торгівлі Росії різко змінилася: поставки російської нафти до Європи обвалилися, натомість Індія і Китай стали основними покупцями для перенаправлених обсягів (див. Додаток Б).

Одночасно зріс реекспорт нафтопродуктів російського походження: так, у 2023-2024 рр. Індія нарощувала продажі дизельного пального та авіаційного гасу до ЄС, вироблених зі здешевілої російської нафти, що вимагало закриття цієї лазівки новими санкціями [17].

Американська санкційна політика стосовно Росії реалізується у співпраці з союзниками по коаліції G7 та ЄС. Після початку вторгнення 2022 р. США, ЄС, Велика Британія, Канада, Японія та інші партнери фактично сформували єдиний фронт санкційного тиску, регулярно узгоджуючи пакети обмежень. Європейські та американські інституції наголошують, що координація міжнародних зусиль здійснюється, зокрема, через спільну роботу цільової групи REPO (Цільова група з питань російських еліт, довірених осіб та олігархів, Russian Elites, Proxies, and Oligarchs Task Force) що об'єднує країни G7 і ЄС у питаннях пошуку та замороження активів підсанкційних осіб [20]. Також створено спеціальний міжвідомчий координаційний механізм щодо дотримання санкцій та експортного контролю, в якому США беруть участь разом з ЄС, Австралією, Японією й іншими партнерами. Країни G7 регулярно проводять зустрічі для узгодження санкційної політики; наприклад, у травні 2023 р. на саміті G7 було погоджено спільну заяву про посилення санкцій проти РФ та боротьбу з їх обходом [21].

Еволюція економічної та санкційної політики США і партнерів від 2014 р. окреслює перехід від початкових секторальних і фінансових обмежень до комплексної архітектури, що поєднує інструменти тиску на банківський сектор, енергетичну ренту та військово-промислову базу РФ. На першому етапі пріоритетом було швидке узгодження рамки з ЄС, а також підтримка українських реформ через багатосторонні фінансові інституції. Далі важливу роль відіграв Закон «Про протидію супротивникам Америки через санкції» (Countering America's Adversaries Through Sanctions Act, CAATSA) і збільшення адресності персональних і секторальних заходів. Від 2022 р. акцент змістився на комбінування інструментів: максимальна ціна на російську нафту в коаліції з G7, технологічні обмеження на критичні компоненти, обмеження доступу до суверенного боргу, а також поступове посилення правозастосування у всіх ланках логістичних і фінансових ланцюгів [41, 42].

Поточний підхід Мінфіну США передбачає так звану другу фазу механізму граничної ціни, яка посилює вимоги до належної обачності учасників ринку - від перевізників і страховиків до трейдерів та фінансових посередників. Регуляторні роз'яснення вимагають прошарованих процедур підтвердження інформації щодо маршрутів, контрагентів і параметрів угод, а також передбачають ризики вторинних санкцій для іноземних фінансових установ, які свідомо сприяють обходу обмежень. Це доповнюється галузевими морськими консультаціями, орієнтованими на зменшення маневреності флоту, що діє поза міжнародним регулюванням, зокрема щодо операцій перевалки з борту на борт, використання прапорів зручності та непрозорих схем страхування [42].

У технологічному вимірі Бюро промисловості та безпеки веде перелік «високопріоритетних» товарів, на які поширюються найжорсткіші обмеження. Йдеться про категорії мікроелектроніки, оптики, числового програмного керування та інші позиції, критичні для виробництва високоточного озброєння. Зусилля зосереджуються на трасуванні постачань, ідентифікації посередників у третіх юрисдикціях і ускладненні «сірого» імпорту шляхом регулярних оновлень переліків і цільових превентивних дій у співпраці з партнерами. Для фінансового сектора це означає зростання навантаження, але також і підвищення правової визначеності щодо допустимих операцій.

Під впливом ринкових і регуляторних факторів спостерігається стійкий дисконт (цінова знижка) на нафту російської марки Urals відносно еталонної марки Brent, а логістика російського нафтового експорту подорожчала через довші маршрути, додаткові вимоги до страхування та зростання транзакційних ризиків. Водночас порушення ланцюгів легального доступу до високопріоритетних компонентів підвищує витрати й часові лаги для російського ВПК. Проблемою залишається адаптація через треті країни, фальсифікація походження й використання старого тоннажу «тіньового флоту», що вимагає цільових кейсів правозастосування у ключових портових

і страхових юрисдикціях та кращого обміну даними між регуляторами США, ЄС і G7 [42].

Для України практичний висновок полягає у підтримці та ініціюванні спільних дій з правозастосування - від контролю морських операцій до адресного обмеження посередників у високоризикових регіонах - і у підсиленні внутрішніх процедур дотримання нормативних вимог (або санкційного режиму) відповідно до офіційних настанов Управління з контролю за іноземними активами (OFAC) Міністерства фінансів США та Бюро промисловості та безпеки (BIS) Міністерства торгівлі США. Це підвищує довіру партнерів, зменшує операційні ризики для бізнесу та допомагає звужувати нелегальні логістичні канали, що живлять російські обхідні маршрути.

На рівні практичної політики коаліція продемонструвала здатність до синхронних дій. Показовим прикладом є впровадження обмеження цін на російську нафту: з 5 грудня 2022 р. почав діяти механізм, узгоджений країнами G7, ЄС та Австралією, що забороняє надання послуг страхування і транспортування російської нафти третім країнам, якщо ціна перевищує встановлений поріг (\$60 за барель). Аналогічні ліміти запроваджено на російські нафтопродукти. Цей крок суттєво залежав від єдності дій союзників, адже країни G7 контролюють основні світові компанії з морського страхування та танкерні флотилії. Окрім того, коаліція координує санкційні списки: більшість осіб і компаній, визначених США до блокувального списку SDN, паралельно включаються до списків ЄС, Британії, Канади, що підсилює ізоляційний ефект.

Разом з тим, підтримувати повну синхронність санкційного тиску проти РФ стає дедалі складніше. У 2024 р. почали виникати розбіжності щодо подальшої стратегії санкцій. Попри формальне єднання, всередині ЄС зростали сумніви щодо готовності США запроваджувати нові обмеження на тлі зміни внутрішньополітичної ситуації у Вашингтоні. За повідомленнями європейських урядовців, у першій половині 2025 р. координація між ЄС та

США у боротьбі з обходом санкцій ускладнилася, а окремі двосторонні канали обміну інформацією працювали нестабільно. Втім ЄС і США продовжують публічно декларувати спільну мету - посилення тиску на економіку РФ. Так, розробка 19 пакета санкцій ЄС восени 2025 р. відбувалася у тісній співпраці з США та країнами G7; європейська сторона наголошувала на важливості збереження єдиного підходу перед запровадженням нових обмежень, розуміючи, що ефективність санкцій залежить від єдності дій між союзниками [18].

Попри безпрецедентні санкції, РФ протягом 2022-2023 рр. адаптувалася до багатьох обмежень і розробила розгалужені схеми обходу санкцій. Це вимагає від США та партнерів постійного вдосконалення санкційної політики і механізмів контролю. Серед найпомітніших прикладів ухиляння від санкцій - так званий “тіньовий флот” російських нафтових танкерів. Росія створила мережу старих танкерів, перекуплених у міжнародних власників, а також альтернативних страховиків і компаній-операторів, які не залежать від західних юрисдикцій [22, 23]. Ці судна перевозять нафту без дотримання норм G7, зокрема здійснюють перевалку нафти посеред океану, приховують походження вантажу тощо. На кінець 2024 р., за оцінками аналітиків, у складі “тіньового флоту” налічувалося понад 600-1000 танкерів, що дозволяло Росії продовжувати експортувати більшість обсягів нафти, хоча і з значним дисконтом у ціні. За даними відкритих джерел, у перші дев’ять місяців 2023 р. понад 70% російських морських нафтових вантажів транспортувалися танкерами поза західною юрисдикцією. Згідно з Додатку 3, після введення ембарго ЄС російські постачання нафти були повністю переорієнтовані на ринки Азії - передусім Індії та Китаю, тоді як поставки в Європу практично припинилися.

Росія продовжує продавати нафту азійським імпортерам зі знижкою, але значний “тіньовий флот” поза контролем країн G7 дозволяє їй обходитись без західних танкерів і страховиків та перевищувати ціну у \$60: вже у другій половині 2023 р. середня ціна експорту Urals подекуди зростала вище ліміту

[20, 23]. Щоб протидіяти цьому, союзники почали санкціонувати сам “тіньовий флот”: у січні 2025 р. США наклали санкції на понад 180 суден, пов’язаних з РФ, а ЄС у 18 та 19 пакетах додав до чорного списку сотні танкерів, заборонивши їм заходити в європейські порти [17]. Завдяки таким крокам у 2025 р. спостерігалось скорочення активності “тіньового флоту” без дестабілізації світового ринку нафти. Проте Росія, ймовірно, шукатиме нові способи збереження своїх нафтових доходів, а успіх санкційного режиму залежатиме від подальшого закриття лазівок та контролю за судноплавством.

Іншим напрямом обходу санкцій стало переорієнтація фінансових та торговельних потоків через треті країни. Російський імпорту технологій і товарів військового призначення нині здійснюється переважно через держави, що не приєдналися до санкцій: Китай, Туреччину, ОАЕ, Казахстан, Вірменію інші. У 2022-2023 рр. відбулося різке зростання експорту цих країн до РФ у категоріях, заборонених прямими поставками з Європи або США. За даними досліджень, більшість російських критичних імпортних компонентів все ще надходять з країн Заходу, але опосередковано через посередників. Зокрема, аналіз KSE Institute показав, що у січні-жовтні 2023 р. майже половину імпорту високотехнологічних компонентів до РФ становили товари, вироблені компаніями з країн санкційної коаліції, але реекспортовані через треті країни [21]. Згідно з Додатку Г, канали відвантаження критичних компонентів до РФ у 2022-2023 рр. зосереджені в Гонконзі та Китаї: у вибірці великих постачальників на Гонконг припадало близько 46%, на Китай - близько 25%, далі - Туреччина (8%). Це свідчить про домінування китайсько-гонконзького транзиту, попри те що значна частина самих компонентів виготовлена компаніями із США/ЄС.

Попри зусилля США з перекриття таких каналів, Гонконг залишається глобальним хабом для транзиту заборонених технологій у РФ. За інформацією Міністерства торгівлі США, завдяки спільним заходам союзників обсяги поставок ключових товарів високого пріоритету (Common High Priority Items, CHPL) - мікроелектроніки, верстатів з ЧПУ тощо - до Росії у 2024 р. вдалося

знизити у порівнянні з попереднім роком [19]. Водночас Китай залишається ключовим для Москви, і російські контрабандні мережі продовжують там поповнювати запаси чипів, оптики, дронів та інших товарів подвійного призначення [21]. Для посилення контролю у 2023-2024 рр. США ввели блокувальні санкції проти десятків компаній з КНР, ОАЕ, Вірменії та інших країн за допомогу росіянам в обході експортного контролю, а також розширили експортні обмеження на позиції CHPL-товарів (зокрема, високоточні верстати, електронні компоненти) з метою перекрити критичні постачання для ВПК РФ. Важливим кроком стало й ухвалення у США виконавчого указу №14114 (грудень 2023 р.), який уповноважив Міністерство фінансів накладати санкції на іноземні фінансові установи за сприяння суттєвим транзакціям в інтересах РФ [18]. Таким чином, Вашингтон послав сигнал банкам у третіх країнах (насамперед у Китаї, Туреччині, ОАЕ), що їх співучасть у обході санкцій може призвести до вторинних санкцій проти них самих.

Американська санкційна політика традиційно характеризується застосуванням вторинних санкцій щодо третіх осіб, які допомагають підсанкційним суб'єктам обходити обмеження. Це суттєва відмінність від підходу ЄС, правова система якого історично уникає екстериторіальних заходів. США мають юридичні механізми (наприклад, Виконавчий указ № 14114 та положення Закону «Про протидію супротивникам Америки через санкції» (CAATSA)), які дозволяють карати будь-які компанії у світі - через блокування доступу до американського ринку або фінансової системи - якщо вони свідомо сприяють підсанкційній діяльності Росії. Прикладом є введення вторинних санкцій проти іранських і північнокорейських структур; щодо РФ такий інструмент США почали активно використовувати з 2022 р., додаючи до списків SDN фірми з Китаю, Туреччини, ОАЕ, Вірменії тощо [18, 21]. Європейський Союз довгий час утримувався від подібної практики. Лише у 2023 р., під тиском необхідності перекривати схеми обходу, ЄС вперше включив до санкційного пакета кілька компаній із Китаю і ОАЕ, які постачали

РФ заборонені товари (електроніку, дрони) - фактично це крок у бік вторинної санкційної логіки. Також у 11 санкційному пакеті ЄС було створено правовий механізм обмежень щодо третіх країн, що не стримують реекспорт до РФ, проте на практиці він застосовується дуже обмежено.

Загалом, американський підхід є жорсткішим: Вашингтон готовий санкціонувати союзників, тоді як ЄС діє обережніше, остерігаючись міжнародних правових наслідків і шкоди для дипломатичних відносин. У середині 2025 р. пролунали резонансні заяви з боку США щодо можливого різкого посилення торговельних заходів проти імпортерів російської нафти (передусім Індії та Китаю), що розглядалося як форма вторинного тиску; перспективи таких ініціатив активно обговорювалися в європейських ЗМІ. Євросоюз, зі свого боку, скептично ставиться до радикальних торговельних воєн - багато країн ЄС досі мають економічні інтереси у відносинах з Китаєм та іншими крупними імпортерами російських енергоносіїв [17, 18]. Тому підходи США та ЄС частково різняться: Вашингтон схиляється до максимального тиску, включно з покаранням третіх сторін, тоді як Брюссель діє більш вибірково, намагаючись переконати партнерів дипломатично або обмежуючись точковими санкціями проти окремих порушників. Утім, загальна тенденція така, що обидва центри - і США, і ЄС рухаються до посилення вторинних обмежень, усвідомлюючи необхідність закривати "сіру зону" у глобальній торгівлі, якою користується Росія.

Згідно з Додатку Д, санкційна та експортно-контрольна політика США та союзників впливає на економіку РФ у різних напрямках - фінансовому, енергетичному, технологічному й вимірюється низкою індикаторів.

Хоча санкції не призвели до негайного економічного колапсу Росії, їх ефекти поступово накопичуються. За оцінкою урядових оглядів США, внаслідок війни та санкцій економічне зростання РФ у 2022 р. було суттєво нижчим, ніж могло б бути за відсутності цих факторів [24]. У 2023-2024 рр. макроекономіка РФ частково стабілізувалася за рахунок адаптації та високих нафтових доходів, і статистично значущого відхилення від прогнозного

тренду вже не спостерігалось. Проте це не означає відсутності збитків: санкції завдали удару по довгострокових перспективах розвитку Росії, зруйнувавши усталені торговельні зв'язки, підірвавши інвестиційний клімат і доступ до технологій.

Найбільш відчутний кількісний ефект дала санкційна енергетична політика. Запровадження ембарго на нафту та нафтопродукти спершу призвело до значного падіння експортної виручки РФ. Середня ціна російської нафти Urals у першому півріччі 2023 р. була суттєво нижчою за Brent – цей дисконт спричинила поява обмеженого кола покупців (Індія, Китай) і подовжені логістичні маршрути. За відкритими даними, у 2025 р. сорт Urals утримував значний дисконт відносно Brent, тоді як до війни різниця була мінімальною – це свідчить, що санкції прирекли російську нафту на продаж зі знижками, і лише скасування європейського ембарго та виключення Росії з-під американських санкцій могло б повернути для Москви вигідніші ціни [20, 21]. Втім, у другому півріччі 2023 р. – першій половині 2024 р. ситуація дещо змінилася: світові ціни на нафту зросли, і Росія навчилася обходити обмеження, залучивши власний флот танкерів. Це дозволило ціні Urals періодично перевищувати ліміт у \$60. Нафтогазові доходи РФ залишаються значними: хоча нижчими за рівні, що спостерігалися до пандемії COVID-19, вони все ще забезпечують вагомую частку федерального бюджету РФ, що свідчить про часткову ефективність схеми обходу санкцій. Отже, санкції досягли проміжної мети: вони обмежили, але не обвалили енергетичні доходи Кремля. Економісти відзначають, що падіння нафтових доходів РФ відбулося більш через зниження цін (дисконт) і додаткові витрати на логістику, ніж через скорочення фізичного експорту [23].

У технологічній сфері ефективність експортного контролю США проявилася у дефіциті високотехнологічних компонентів для російського військово-промислового комплексу. В 2022-2023 рр. російські оборонні підприємства зіткнулися з нестачею імпортованих мікросхем, оптичних прицілів, підшипників високого класу, авіаційної електроніки тощо. Це стримувало

виробництво сучасної військової техніки. Водночас зусиллями тіньового імпорту Росія поступово налагодила постачання критичних компонентів: до середини 2023 р. її здатність виробляти ракети відчутно зросла порівняно з початком війни. Це стало можливим за рахунок адаптації ланцюгів постачання – накопичення запасів, імпорту через посередників та часткової локалізації виробництва. Водночас російський ВПК лишається вразливим: продовження інтенсивних бойових дій виснажує запаси компонентів, а відсутність доступу до передових західних технологій (наприклад, 5 чипів, сучасних верстатів) довгостроково консервує технологічне відставання РФ [19, 21].

У галузі макрофінансів санкції США (зокрема, замороження валютних резервів ЦБ РФ і відключення банків від SWIFT) мали миттєвий ефект – фінансова паніка в березні 2022 р., обвал рубля, тимчасове зупинення торгів на біржі. Проте жорстка монетарна політика Банку Росії та високі експортні надходження від енергоносіїв дозволили стабілізувати рубль у 2022 р. У 2023 р., зі зменшенням валютних надходжень, рубль зазнав поступової девальвації (курс перевищував 100 руб./\$), що розкручує інфляцію в РФ. Бюджетні показники Росії також погіршуються: дефіцит бюджету РФ у 2023 р. зростає, а фондові ринки лишаються відрізнаними від глобального капіталу. Ці тренди напряму пов'язані з санкціями і фактичним виключенням Росії з міжнародних фінансових ринків [24].

Отже санкційно-економічна політика США щодо РФ, скоординована з союзниками, вже має відчутні результати: російська економіка втратила довоєнні перспективи зростання, бюджет Росії недоотримує частину експортних доходів, її військова промисловість відчуває брак ключових технологій. У той же час, режим санкцій стикається з викликами – необхідністю закривати лазівки та стримувати адаптацію РФ до них. Американська стратегія продовжує еволюціонувати: від першочергового “шокового” удару санкціями – до нинішньої фази довгострокового економічного виснаження противника із одночасним нарощуванням підтримки України.

2.3. Дипломатична активність та коаліційна взаємодія США у міжнародних форматах.

У 2022-2025 рр. зовнішня політика США щодо України набула виразно коаліційного характеру: Вашингтон не лише мобілізував двосторонні ресурси, а й виступив провідним організатором, який задає порядок денний, формати взаємодії та спільні стандарти дій союзників. Архітектура такої взаємодії розгортається щонайменше у трьох взаємопов'язаних площинах: (1) інституційна рамка НАТО (зокрема, створення Ради Україна-НАТО та місії НАТО з питань допомоги та навчання для України (NATO Security Assistance and Training for Ukraine, NSATU)), (2) політичний мультиплікатор G7 (спільна Декларація підтримки та похідні двосторонні безпекові угоди), (3) стратегічні комунікації та протидія іноземним інформаційним впливам («Механізму протидії іноземним державним інформаційним маніпуляціям» (Framework to Counter Foreign State Information Manipulation, FIMI) Держдепу США та практики Центру передового досвіду НАТО зі стратегічних комунікацій (NATO StratCom COE)). Саме ця конфігурація дозволила США поєднати політичну волю, процедурні механізми координації та єдину інформаційну лінію, мінімізуючи транзакційні витрати колективної дії.

Після оновлення Стратегічної концепції НАТО 2022 р., де РФ прямо визначено «найзначнішою та найпрямішою загрозою» для безпеки союзників, Альянс під проводом США перейшов від ситуативної координації до інституалізованих рішень щодо України [30]. Ключовим кроком стало переформатування діалогу у формат Ради Україна-НАТО (NUC), що закріплює рівноправність сторін «за столом» і надає Києву інструмент системної взаємодії з усіма 32 членами Альянсу у кризових питаннях, включно з оборонним плануванням, стійкістю та кіберзахистом. У підсумкових документах NUC 2023-2024 рр. послідовно фіксується зобов'язання союзників «посилювати довгострокову підтримку України, зміцнювати її

сумісність з НАТО та підтримувати реформування сектору безпеки й оборони» [29]. Із погляду теорії зовнішньополітичного аналізу, NUC виконує функцію координаційного механізму: концентрує інформацію, зменшує асиметрії очікувань між союзниками та Україною, а також переводить політичні сигнали у координовані технічні завдання (навчання, інституційна побудова, стандартизація).

Наступним етапом стало рішення Вашингтонського саміту НАТО (липень 2024 р.) про створення Місії НАТО з питань допомоги та підготовки для України (NATO Security Assistance and Training for Ukraine, NSATU) – нової місії Альянсу з координації безпекової допомоги та підготовки для України, метою якої є винести управління потоками підтримки на стійку основу Альянсу та забезпечити довгий горизонт планування. На відміну від «Рамштайну» (Контактної групи з оборони України) – міждержавної платформи під керівництвом США – NSATU інтегровано в інституційні процеси НАТО: це означає більш передбачувану логістику підготовки, уніфікацію навчальних програм, сумісність стандартів, а також кращу синхронізацію з оборонним плануванням союзників [29, 31]. У публічній комунікації Альянсу NSATU визначено як механізм довгострокового супроводу, а не як тимчасовий інструмент кризового реагування; таким чином, коаліційна підтримка перестане залежати виключно від політичних циклів окремих держав.

Другий канал коаліційного лідерства США – G7. У липні 2023 р. країни Великої сімки та низка партнерів ухвалили у Вільнюсі Спільну декларацію підтримки України від 12.07.2023 р., у якій визначили рамку довгострокових безпекових зобов'язань, включно з постійним постачанням оборонних спроможностей, підтримкою оборонної промисловості України, кібербезпекою, розвідспівпрацею, тренуваннями та допомогою в реформуванні сектору безпеки [32]. Структурно декларація працює як рамковий договір: вона відкрила шлях до укладання двосторонніх безпекових угод з Україною між окремими членами G7 за спільними принципами. США й Україна підписали таку угоду 13 червня 2024 р., заклавши формалізований

багаторічний контур оборонної та інституційної співпраці (взаємодія у сфері ППО/ПРО, сумісність, тренування, оборонна промисловість, кібер, розвідка, підтримка реформ і інтеграції з євроатлантичними структурами) [33]. З точки зору коаліційного дизайну, G7 відіграє роль політичного мультиплікатора США: Вашингтон «пов'язує» європейських і тихоокеанських партнерів у спільні зобов'язання, а потім масштабно деталізує їх на двосторонні інструменти реалізації – узгоджені з НАТО за стандартами сумісності. Це підвищує надійність обіцянок і формує в української сторони очікування передбачуваності підтримки союзників.

Третя площина – стратегічні комунікації. У січні 2024 р. Державний департамент США оприлюднив «Механізм протидії іноземним державним інформаційним маніпуляціям» (Framework to Counter Foreign State Information Manipulation, FIMI), який пропонує спільну з союзниками термінологію та «рамку дій» для протидії системним інформаційним операціям держав-противників. У документі наголошено на чотирьох принципах: (1) узгоджена діагностика загрози (атрибуція, способи операцій), (2) прозорість та побудова довіри (розкриття джерел і каналів), (3) стійкість платформ (координація із соцмедіа щодо прозорості походження контенту, маркування бот-мереж), (4) координація з партнерами (обмін даними, синхронізація оцінок) [34]. FIMI – не суто «американська методичка», а спроба виробити спільний словник і стандарти з країнами НАТО/ЄС, аби колективні заходи у сфері інформаційної безпеки були взаємно сумісні. На рівні НАТО цю лінію підсилюють напрацювання Центру передового досвіду НАТО зі стратегічних комунікацій (NATO Strategic Communications Centre of Excellence, StratCom COE, Рига) – зокрема аналітика про проксі-мережі російського впливу в Європі, дезінформаційні наративи навколо підтримки України та методи їхнього вбудовування у локальні інформаційні екосистеми [35]. Атрибуція та прозорість у таких дослідженнях виконують функцію стримування: оприлюднення технік і маршрутів інформаційних операцій підвищує вартість

їхнього продовження для противника та дає союзникам спільні протоколи реагування.

Формат «Рамштайн» (Контактна група з оборони України) – ще одна ілюстрація ролі США як «коаліційного підприємця». Це міждержавна платформа, де Пентагон і союзники безпосередньо узгоджують пріоритети спроможностей, вікна поставок та розподіл ніш (наприклад, коаліції за доменами: ППО, артилерія, бронетехніка, авіація). На відміну від суто політичних комюніке, «Рамштайн» працює як операційний майданчик – із регулярними зібраннями міністрів і робочих груп, спроможний швидко транслювати спільні рішення у контракти, навчальні програми та технічну інтеграцію. Американське лідерство проявляється у здатності поєднати розвідувальні оцінки, виробничі потужності союзників та логістику навчання в одну цілісну програму – і водночас узгоджувати це з рамками НАТО/NSATU для довгого горизонту [36]. NSATU забезпечує інституційну платформу під довгострокову підготовку й сумісність у межах НАТО; G7 – політичні гарантії та двосторонні угоди; «Рамштайн» - оперативне погодження спроможностей і розкладок між донорами.

Водночас комунікаційний вимір коаліційної політики має самостійну цінність. По-перше, спільні декларації НАТО та G7 виконують функцію сигналів аудиторіям: підвищують передбачуваність для ринків (зниження економічних ризиків через невизначеність), для Москви (демонстрація єдності та довгого циклу підтримки), для Києва (зменшення політичного ризику інвестицій у оборонну промисловість). По-друге, вони створюють рамки інтерпретації – повторюють ключові формули, зокрема політична декларація про довгострокову підтримку, «тривала, прогнозована підтримка» (англ. «durable, predictable support»), «взаємосумісність» (англ. «interoperability») та «шлях до євроатлантичної інтеграції» (англ. «path to Euro-Atlantic integration»), які у підсумку формують стабільний наратив політики. По-третє, стратегічна комунікація координує відсіч дезінформації: урядові звіти/брифінги, спільні резюме за підсумками, публічні атрибуції бот-мереж, роз'яснення щодо

санкцій і допомоги – усе це зменшує простір для маніпуляцій та підвищує легітимність рішень [34, 35, 37].

Роль США у цій тріаді – від лідерства до обмеження. На майданчику НАТО Вашингтон просуває сумісність і стандарти (від логістики навчань до кіберпроцедур); на майданчику G7 - політичні гарантії, що закріплюють багаторічну підтримку і стимулюють союзників укладати двосторонні угоди; у сфері стратегічних комунікацій – пропонує рамку FIMI, яка уніфікує понятійний апарат та політики прозорості з партнерами. Таке узгодження зменшує ризики коливань підтримки через внутрішні політичні цикли, адже обіцянки закріплені у міждержавні документи і процедури. Водночас США намагаються уникати дублювання: NSATU не витісняє «Рамштайн», а двосторонні угоди G7 не конкурують з NUC – усі елементи доповнюють одне одного в єдиній коаліційній екосистемі.

Окремою ланкою є хронологія рішень, що засвідчує перехід від кризи до стійкості. У 2022 р. (Мадрид) НАТО зафіксувало нову стратегічну оцінку РФ та посилює схеми стримування; у 2023 р. (Вільнюс) – інституалізувало NUC та політично «наблизило» Україну; у 2024 р. (Вашингтон) – створило NSATU і підтвердило «тривалу підтримку»; паралельно у 2023-2025 рр. країни G7 розгорнули каркас двосторонніх безпекових угод. Така послідовність рішень відображає накладання політичних, інституційних і комунікаційних шарів: політичне зобов'язання (G7) поєднується до інституційного механізму (NSATU/NUC), при цьому все це супроводжується узгодженою комунікацією, що ґрунтується на підходах FIMI та практиках StratCom.

Коаліційна підтримка України від 2022 року еволюціонував від політичних декларацій до інституційної архітектури, яка зводить у єдину систему політичні, операційні та комунікаційні рівні. У межах НАТО заснування Ради Україна – НАТО у 2023 р. надало Києву інструмент рівноправної взаємодії з усіма членами Альянсу, включно з оперативними консультаціями в кризових питаннях та синхронізацією секторних реформ. Вашингтонська декларація 2024 р. закріпила запуск місії NSATU як

механізму, що переносить координацію допомоги та тренувань із режиму надзвичайного реагування в режим планової діяльності, тобто робить підтримку передбачуваною та менш чутливою до короткострокових політичних коливань [29, 31].

Механізм політичного посилення забезпечила Велика сімка Спільна декларація підтримки України від липня 2023 р. сформулювала рамку багаторічних зобов'язань і відкрила шлях до укладання двосторонніх угод безпекової співпраці між Україною та окремими членами G7. Факт підписання такої угоди між Сполученими Штатами та Україною у червні 2024 р. перетворив політичний сигнал на детальний план спільних дій у сферах протиповітряної оборони, сумісності, тренувань, оборонної промисловості, кіберзахисту та розвідспівпраці [32, 33, 40].

Водночас стратегічні комунікації стали окремою вертикаллю коаліційної політики. Оприлюднена Державним департаментом рамка FIMI запропонувала спільну термінологію, принципи прозорості та механізми взаємодії з цифровими платформами у сфері протидії інформаційним маніпуляціям держав-супротивників. Вона передбачає діагностику загроз, узгоджені підходи до атрибуції операцій впливу та вимоги до прозорості джерел поширення контенту, що дозволяє союзникам говорити «однією мовою» та зменшувати простір для маніпуляцій у чутливих темах підтримки України [36].

Попри інституційний прогрес, залишаються політичні та організаційні обмеження. Усередині США точаться дискусії щодо балансу між координацією під егідою НАТО і розширенням мережі двосторонніх домовленостей, щодо прийнятної номенклатури й темпів ухвалення рішень у контексті виборчих циклів. На операційному рівні брак інструкторських потужностей і необхідність довгострокового фінансування сервісу та технічного обслуговування ставлять вимоги до кадрового та бюджетного планування в ширшій коаліції. За цих умов для України оптимально прив'язувати ключові програми – підготовку, спільне виробництво, сервіс – до

контурів NSATU і двосторонніх угод у межах рамки G7, а публічні меседжі синхронізувати з підходами FIMI. Така концентрація знижує вразливість до політичних коливань і підсилює легітимність рішень у країнах-донорах [31, 32, 33, 36].

З практичного боку, ефективність коаліційної дипломатії вимірюється не лише постачанням спроможностей або санкційними пакетами, а якістю узгодженості: сумісністю стандартів, швидкістю прийняття рішень, стійкістю наративів і здатністю до адаптації. Прикладом можна вважати перехід союзників від ситуативних пакетів допомоги до багаторічних двосторонніх угод під рамкою G7 – це перетворює підтримку на програму, з підзавданнями у тренуванні, оборонпромі, кібербезпеці та реформах сектору безпеки. Інший приклад – поєднання інструментів: коли рішення «Рамштайну» щодо пріоритетів спроможностей підхоплюються NSATU для уніфікації навчання та техобслуговування в межах стандартів НАТО; паралельно держави комунікують ці кроки спільними меседжами, зменшуючи простір для дезінформації [31, 34, 35, 36].

Інформаційний фронт критично важливий. Російська кампанія спрямована на розкол коаліції, підрив суспільної підтримки допомоги Україні та дискредитацію українських інституцій. У відповідь США і союзники застосовують прозорість як інструмент: регулярні спільні заяви НАТО/G7, оприлюднення параметрів програм навчання, пояснення механік санкцій і запобіжників експортного контролю, спільна атрибуція дезінформаційних операцій. Прозорість, за логікою FIMI це не лише комунікаційний жест, а політика стримування: чим більше виявлених і розкритих тактик маніпуляції, тим вищою стає їхня вартість для противника [34]. Додатково, практики NATO StratCom COE – від аудиту наративів до аналізу бот-мереж і «міжплатформних» переходів – дають союзникам спільний інструментарій і довідкову базу для ухвалення рішень []. Такі напрацювання масштабуються в урядові стратегії держав-членів і в роботу платформ, покращуючи заходи протидії дезінформації.

Україна інтегрує сумісні з НАТО стандарти управління обороною, планування сил, публічні комунікації безпеки, нормативи техобслуговування озброєнь і прозорості закупівель. Двостороння угода США-Україна 2024 р. закріплює такі напрямки, тоді як NUC і NSATU надають майданчик для регулярної оцінки прогресу та «корекції курсу». У комунікаційному вимірі українські органи влади синхронізують меседжі з партнерами, посилюючи довіру до прийнятих рішень (зокрема щодо пріоритетів оборонної політики, реформ сектору безпеки, кіберстійкості, взаємної відповідальності). Для зовнішньої політики США це теж важливо: наявність у партнерів інституційних спроможностей і відкритих комунікаційних практик знижує ризики політичних суперечностей у коаліції та полегшує внутрішньополітичну легітимацію підтримки у країнах [33, 34].

Таким чином, коаліційна архітектура США щодо України складається із взаємодоповнюваних рівнів: НАТО (інституційна стійкість і стандарти), G7 (політичні гарантії та довгий горизонт), «Рамштайн» (операційна синхронізація), FIMI/StratCom (комунікаційна узгодженість і стійкість проти впливів). Послідовне нашарування цих рівнів у 2022-2025 рр. створило нову норму коаліційного управління безпекою на євроатлантичному просторі, де США виступають водночас і ініціатором, і координатором інститутів, і виробником спільної політики. З огляду на високі транзакційні витрати многосторонньої дії, такий інституційно-комунікаційний взаємозв'язок є ключовим фактором стійкості підтримки України у середньостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 3

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ США ЩОДО УКРАЇНИ

3.1. Порівняльний аналіз підходів адміністрацій США щодо української політики (2014-2025 рр.)

На початку повномасштабної війни США сформували вектор консолідованої відповіді на агресію РФ. «Адміністрація Байдена одразу рішуче засудила повномасштабне вторгнення Росії в Україну» й ініціювала «масштабну військову допомогу... розвіддані та фінансову підтримку»; водночас президент «підписав закон про ленд-ліз у травні 2022 р.», що суттєво полегшило процедури постачання [50, с. 144]. Паралельно були запроваджені широкі санкційні обмеження: фінансові заборони для ключових російських банків та держкомпаній, технологічне ембарго й адресні санкції, а також дипломатичний тиск у міжнародних організаціях.

Після 2022 р. підтримка США набула форми керованої комплексної системи, де поєднуються: (а) швидкі вилучення зі складів для негайного закриття «вікон уразливості»; (б) контрактні закупівлі, які створюють стабільний середньостроковий потік; (в) міжурядові продажі/фінансування, що наділяють програму довгостроковими правовими механізмами. Така конструкція мінімізує розрив між політичним рішенням і фізичною поставкою озброєння, забезпечує прогнозованість для навчання, ремонту та логістики та зменшує залежність від коротких бюджетних циклів.

Спектр військової допомоги розширився від ПТРК/ПЗРК до багатопаркової ППО (Patriot/NASAMS/IRIS-T/SAMP-T), артилерії 155/105 мм, високоточних боєприпасів для HIMARS/MLRS, бронеплатформ (Bradley/Stryker/M113/MRAP), засобів РЕБ, інженерних комплектів, оснащення зв'язку, ремонтних і навчальних пакетів. Так, влітку 2024 р. Україна отримала перші F-16 [50, с. 416], що посилює курс на сумісність зі

стандартами НАТО. Результатом є не лише кількість поставленого, а й інший рівень управління боєм: інтеграція розвідданих, стандарти обслуговування, логістика, ремонт і облік, тобто допоміжна інфраструктура стійкості.

Окрім того, США виступили коаліційним інтегратором. «Контактна група «Рамштайн» об'єднує понад 50 країн», де узгоджуються номенклатура, графіки, тренування й сервіс; на відміну від суто політичних форматів, «Рамштайн» діє як оперативна платформа, що швидко транслює рішення-рівень у контракти, навчальні програми та технічну інтеграцію, поєднуючи розвідку, виробництво та логістику [50, с. 416].

Відбулася інституціоналізація через НАТО/NSATU - «довгостроковий горизонт підтримки» України. Рішення Вашингтонського саміту НАТО (липень 2024 р.) інституціоналізували довгострокову координацію: NSATU має забезпечити «допомогу та підготовку на стійкій основі Альянсу», переводячи підтримку України з кризового реагування у планову діяльність. Це зменшує залежність від одиничних політичних імпульсів і вбудовує навчання, техобслуговування та стандартизацію у багаторічні цикли, що робить процес для України передбачуванішим.

Американські санкції обмежили доступ Росії до фінансів, технологій і капіталу. Вони не припиняють війну миттєво, проте підвищують її довгострокову вартість, змушуючи Кремль перерозподіляти ресурси з розвитку на «тут-і-зараз» воєнні потреби. Також посилюється перехід до «вторинних обмежень» і робота з третіми країнами для закриття «сірої зони» обходів, що зменшує ефект економічних санкцій.

Символічно-моральний вимір і суспільна підтримка України. Так, «політика президента США Джозефа Байдена стала одним із ключових факторів, що дозволив Україні вистояти в 2022 році...»; підтримка була «не лише матеріальною, а й моральною», адже «вона показала, що Україна не залишиться наодинці» [50, с. 418]. Така рамка легітимізує витрати в очах платників податків і допомагає утримувати коаліційну єдність. «США є найбільшим донором в абсолютних цифрах, хоч їх допомога становить 0,32 %

ВВП». Водночас низка європейських держав (Естонія, Данія, Норвегія, Литва, Латвія) демонструє вищі частки від власних економік [50, с. 418], що підтверджує широту коаліції та аргументує подальшу інституціоналізацію «розподілу тягаря» (англ. *burden-sharing*).

Попри вагомі здобутки, політика США щодо України має низку обмежень, що зумовлені як стратегічними міркуваннями безпеки, так і внутрішньополітичними та промисловими чинниками, які впливають на темп і масштаб її реалізації.

Так, «офіційний Вашингтон був і залишається обережним щодо прямої військової участі» [50, с. 144]. Така обережність – запобіжник від прямого зіткнення НАТО-РФ, але вона ж зумовлює поступовість у номенклатурі та правилах застосування окремих систем. Наслідок – часові розриви між появою потреби на українському фронті й політичним рішенням у столицях (передусім у Вашингтоні), особливо щодо чутливих спроможностей (авіація, далекобійні ракети). Пізній дозвіл на дальні удари у 2024 р., що позначалося на військовій кампанії 2023 р.

Виробництво боєприпасів великого калібру, компонентів ППО та високоточної номенклатури не масштабується миттєво: потрібні контракти, модернізація ліній, кадри, сировина, сертифікації. Тому короткострокова перспектива (швидкі вилучення зі складів) напружено взаємодіє з «довгим горизонтом» (контрактні закупівлі, FMS). Щоби зменшити транзакційні витрати і вирівняти графіки, НАТО розгортає NSATU як пакет рішень на роки.

Виділення нових пакетів залежить від рішень Конгресу США – отже, підпадає під вплив бюджетних циклів, об'єднання законодавчих ініціатив і міжпартійних компромісів. У 2024-2025 рр. ухвалювалися нові пакети допомоги Україні, зберігаючи обережність щодо ескалації; така конструкція періодично створює нерівномірний темп рішень і поставок.

Держави-партнери України суттєво відрізняються промисловими потужностями, режимами експортного контролю й політичними циклами. Узгодження рішень між кількома десятками столиць потребує часу й нерідко

здійснюється «раундами». Роль США як «коаліційного підприємця» у «Рамштайні» зменшує ці витрати, але повністю їх не усуває.

Зі зростанням масштабів допомоги Україні посилюються аудит, контроль кінцевого користувача, звітність та уніфікація методик оцінки вартості/обліку. Це знижує політичні ризики й підвищує довіру платників податків, але додає процедурних затримок та може уповільнювати окремі поставки. Особливо це помітно у швидких передачах із запасів, де потрібна стандартизація даних і краща інституційна обв'язка.

Важливий нюанс, що США є першими за абсолютними сумами, але «0,32 % ВВП» проти вищих часток у низки європейських партнерів. Це підживлює дискусію всередині США та створює запит на прискорене нарощування європейських виробничих спроможностей, щоб зменшити навантаження на американські склади й бюджети в довгому горизонті [50].

Поряд із позитивними результатами та системними труднощами реалізації американської політики, простежується коло потенційних ризиків, які можуть суттєво вплинути на її ефективність допомоги у середньо- та довгостроковій перспективі.

1). Ескалаційний ризик і невірна інтерпретація сигналів. Стратегія США ґрунтується на управлінні ескалацією конфлікту: кожна зміна номенклатури або правил застосування систем проходить через фільтр потенційних наслідків для взаємодії НАТО-РФ. Формула «обережність щодо прямої військової участі» [50, с. 154] – не лише політичне гасло США, а операційний принцип, який знижує ризик інцидентів, але водночас уповільнює розгортання деяких рішень.

2). Довга війна та зниження рівня підтримки союзників. РФ робить ставку на затягування військового конфлікту, розраховуючи на періодичні паузи у Конгресі США, дебати щодо «розподілу тягаря» і виборчі цикли. Американська допомога Україні «приходила не завжди вчасно» й це позначалося на результатах кампанії 2023 р.; лише 17 листопада 2024 р. було надано дозвіл на удари АТАСМС по цілях у РФ. Якщо такі «вікна» затримок

повторюватимуться, темп підтримки стане нерівним, що підвищуватиме ризики на фронті і підживлюватиме наративи противника [50].

3). Промислова інерція як ключова вразливість. Потреби фронту часто зростають швидше, ніж виробництво боєприпасів, ППО та високоточної номенклатури. Без багаторічних контрактів військової продукції та інвестицій у лінії (у США та Європі) кризові дефіцити повторюватимуться. На це покликані відповідати механізми НАТО/NSATU: навчання, стандарти сервісу, синхронізація виробництва і логістики.

4). Неоднорідність міжнародного середовища. За межами євроатлантичної спільноти частина держав зберігає нейтралітет або прагматичну торгівлю з РФ, що розмиває санкційний ефект проти неї. Звідси – потреба у «вторинних обмеженнях» і боротьбі з обходами, а також системна робота зі «сірими зонами» глобальної торгівлі. Ефект від цих заходів накопичувальний і розкривається поступово.

5). Політичні злами курсів. Зміна адміністрацій у США та урядів у ключових столицях може впливати на темп і номенклатуру й кількість підтримки, перерозподіляючи увагу та ресурси (наприклад, на індо-тихоокеанський вектор). Єдина стійка відповідь – інституціоналізація: довгі рамкові угоди, механізми Альянсу (NSATU), «коаліції спроможностей» у «Рамштайні».

6). Ризик стратегічного прецеденту. Якщо підтримка виявиться недостатньою і агресор збереже окупацію українських територій, виникне небезпечний сигнал іншим ревізіоністам: силова зміна кордонів може «окупитися». Саме тому акцент США – довгий горизонт: поєднання військової, макрофінансової та санкційної ліній має не лише «тримати фронт», а й руйнувати стратегію агресії.

Політика США вже забезпечила вимірювані результати: сформовано керовану архітектуру допомоги Україні; модернізовано оборонні можливості України (насамперед ППО і високоточний вогонь); організовано коаліційну операційність «Рамштайну»; інституціоналізовано довгий горизонт через

НАТО/NSATU; підвищено стратегічну вартість агресії проти України для РФ. Водночас стійкість цієї політики спирається на три опори. Так, почесний професор військових досліджень в Королівському коледжі Лондона Фрідман, наголошує, що ставки надзвичайно високі, а результат визначатиметься сталістю постачань, здатністю сторін адаптуватися й реалістичним плануванням очікувань. На його думку, підтримка України – це не лише моральний імператив, а й раціональна стратегія стримування, яка працює лише за умови збереження темпу допомоги. Він підкреслює, що «так довго, як буде потрібно» (англ. «*as long as it takes*») має означати конкретні промислові та логістичні зобов'язання, а не абстрактну формулу. Такий підхід обґрунтовує курс на довготривале змагання промислових потенціалів, а не на разову допомогу [65]. По-перше, зниження інерції через довгі контракти, спільне виробництво, стандарти сервісу і навчання, щоби швидкість політичних рішень конвертувалася у швидкість поставок. По-друге, стабільність внутрішньої підтримки у США та збалансований розподіл зобов'язань у коаліції – для уникнення бюджетних пауз і «розривів» у темпі. По-третє, подальша інституціоналізація (NSATU, коаліції спроможностей), яка мінімізує вплив політичних циклів і вирівнює виробничо-логістичні графіки донорів. За таких умов підтримка України переходить із режиму кризового реагування у режим відновлення стратегічної рівноваги – саме той результат, якого прагне зовнішня політика США щодо України. Водночас Міршаймер, американський політолог, професор Чиказького університету, пояснює кризу через помилки Заходу й розширення інституцій без належного урахування реакції РФ, стверджуючи, що ескалація підтримки може бути ризикованою. У його рамці переможні цілі слід переглядати, аби уникнути тривалої війни виснаження з непередбачуваними наслідками [66].

3.2. Результати і виклики реалізації політики США щодо України та можливі сценарії розвитку американської політики у 2026–2027 рр.

Виконавча влада США відповідає за швидкі й адресні рішення та адаптує номенклатуру допомоги під актуальні потреби України. Конгрес США визначає обсяг ресурсів і умови надання підтримки, посилює прозорість і нагляд; водночас його процедури інколи спричиняють затримки рішень. Разом ці дві ланки формують спільну стратегію: зберегти стійкість України та стримувати російську агресію [41]. У підсумку саме взаємодія цих двох підходів визначає як обсяги/склад/швидкість допомоги, так і ступінь її інституціоналізації (багаторічні рамки, спільне виробництво), а також особливості санкційно-експортної тактики та комунікації з аудиторіями всередині США [6, 31, 44].

Порівняльно підходи трьох адміністрацій виглядають наступним чином. За адміністрації Барака Обами (2014-2016 рр.) курс спирався на санкції проти РФ і переважно надання нелетальної допомоги Україні; така обережність пояснювалася ризиками ескалації та потребою зберігати єдність союзників. За Дональда Трампа (2017-2020 рр.) відбувся перехід до надання летальної допомоги – зокрема постачання ПТРК Javelin, але із застереженнями щодо умов застосування та обмеженою номенклатурою. За часів адміністрації Джо Байдена (з 2021 р.) підтримка України набула комплексної моделі, що поєднує PDA (президентські вилучення зі складів), USAI (контрактні закупівлі для України) та FMS (міжурядові продажі), доповненої коаліційною координацією у форматі «Рамштайн». Довгий горизонт забезпечується інституціоналізацією через місію НАТО з безпекової допомоги та навчання України (NSATU).

За даними аналітики Конгресової служби досліджень (CRS), після 2022 р. архітектура американської допомоги Україні складається з кількох взаємодоповнюваних механізмів: швидких передач зі складів за президентськими повноваженнями, контрактних програм і процедур продажів/трансферів у межах законодавчого поля безпекової співпраці. Ці

механізми підв'язані до регулярного забезпечення рішеннями Конгресу, що пояснює нерівномірність зобов'язань, яку фіксує Ukraine Support Tracker Кільського інституту світової економіки у 2024–2025 рр.: періоди високої інтенсивності допомоги змінюються фазами уповільнення залежно від політичного циклу у Вашингтоні й формування міжпартійних коаліцій [6]. На євроатлантичному рівні в 2024 р. здійснено спробу зняти частину операційної напруги через інституціоналізацію координації: рішення Вашингтонського саміту НАТО про створення NSATU (місії з координації довгострокової підтримки та навчань для України) додає системності й передбачуваності підходам американської адміністрації та партнерів, навіть якщо національні бюджети ухвалюються з різною швидкістю [31]. Водночас стратегічний контекст, окреслений CSIS, нагадує, що війна має ознаки конфлікту виснаження у тривалій перспективі, а отже, сама конструкція підтримки має бути здатна працювати «довгою хвилею» - із пріоритетом на ППО, далекобійність, боєприпаси та технологічні спроможності, включно з БпАК і РЕБ [44]. Нарешті, SIPRI показує, що військові видатки РФ на 2025 р. оцінювалися на рівні приблизно 7,2% ВВП, тобто ресурсна база противника не зникає, і санкційно-експортний тиск повинен мати системний характер та узгоджуватися з оборонно-промисловими рішеннями Заходу [46]. Усе це створює підґрунтя для сценарного моделювання політики США щодо України на 2025-2027 рр.

Ключовою дилемою для виконавчої влади США є баланс (або "співвідношення") між необхідними темпами надання допомоги Україні та ризиками ескалації конфлікту. У виконавчій владі США щодо цього зберігаються дві лінії: прискорювати розширення номенклатури допомоги та підвищувати дальність/інтенсивність постачань, або ж тримати обережність через ризики ескалації, єдність союзників і обмеженість складів. Компромісним рішенням зазвичай стає поетапне розгортання (спочатку навчання й інтеграція, потім – більші партії та розширені правила застосування), із корекцією темпу за зміною обстановки на фронті.

Конгрес США задає максимальну ціну на ресурси і впливає на графік ухвалення рішень, що інколи створює паузи через комітетські процедури та прийняття законопроектів. Водночас нагляд і вимоги до звітності підвищують легітимність курсу, допомагають утримувати підтримку виборців і зменшують політичні ризики для довгострокових програм.

Інституціоналізація проти «ручних» рішень. Мета – перенести основний масив допомоги з «ручного режиму» у стабільні процедури та довгі контракти під егідою місії НАТО (координація навчання, техобслуговування, логістики та закупівель). Це зменшує вплив політичних циклів і вирівнює виробничо-логістичні графіки; водночас ситуативні інструменти (як-от термінові вилучення зі складів) залишаються для закриття невідкладних «вікон уразливості».

Порівнюючи Адміністрацію і Конгрес, бачимо п'ять площин, у яких їх ролі взаємодоповнюють одна одну. По-перше, за обсягами, швидкістю й складом допомоги: Адміністрація швидко підбирає пакети під оперативні потреби – насамперед ППО, далекобійні засоби, розвідка/БпЛА та боєприпаси. Конгрес визначає межу ресурсів і задає ритм ухвалення, через що виникає нерівний ритм оголошень допомоги (це видно з відкритих баз Kiel Institute). Адресність і швидкість забезпечують ефект на фронті, а рішення про фінансування визначають масштаб і сталість поставок. По-друге, у площині умовності та нагляду виконавча влада забезпечує адресність і контроль ризиків на рівні конкретних програм, тоді як законодавці кодифікують вимоги прозорості й звітності; компроміс тут – публічні ключові показники результативності і аудити як інструменти для зміцнення довіри. По-третє, інституціоналізація: уряд просуває сталу рамку рішень – від місії НАТО з безпекової допомоги та навчання України (NSATU) до двосторонніх безпекових угод. Конгрес може підкріпити ці рамки багаторічним фінансуванням. Спільне виробництво в Україні, ЄС і США скорочує затримки в логістиці та робить ланцюги постачання стійкішими. [31, 49]. По-четверте, у санкційній тактиці Адміністрація США концентрується на правозастосуванні

критичних ланцюгів оборонпрому РФ, Конгрес – на формуванні мандатів і нормативних рамок; за високої «військової температури» РФ синергія обох підходів особливо потрібна. По-п'яте, у комунікації: уряд зазвичай пояснює підтримку стратегічними аргументами – безпека Європи, стримування, інтеграція з НАТО. Конгрес частіше наголошує на внутрішніх вигодах – робочі місця, завантаження заводів, відповідальне використання коштів. Для України варто підсилювати «внутрішньоамериканську» легітимність через приклади спільного виробництва та публічні звіти про ефективність. [48, 49].

Виходячи з цього, пропонується чотири базові сценарії розвитку політики США щодо України на 2026-2027 рр. (при продовженні російсько-української війни).

Сценарій S1 - «Стратегічне посилення військової та фінансової підтримки України». Цей шлях є імовірний за умови стабільної міжпартійної коаліції у Конгресі США та пріоритету інституціоналізації з боку Адміністрації. Коридор квартальних зобов'язань становитиме приблизно 15-25 млрд дол. (сукупно для безпекової та макрофінансової підтримки), що відповідає історичним пікам і можливе за наявності політичного консенсусу та підтвердженої оборонно-промислової здатності партнерів. У поставках перевага надаватиметься ППО (поповнення перехоплювачів і постачання нових компонентів до багатошарового щита), далекобійності, боєприпасам калібру 155 мм (рефлексія програм розширення випуску у США/ЄС), а також ISR/UAV і РЕБ; інституційна основа NSATU знижує транзакційні витрати взаємодії й пришвидшує тренування/інтеграцію. Для України реалізація такого підходу означатиме суттєве зростання оборонних спроможностей, передусім у сферах протиповітряної оборони та далекобійного ураження. Завдяки збільшенню частки багаторічних контрактів відбудеться скорочення термінів постачання (мінімізація часових розривів) та підвищення довгострокової стійкості підтримки. Згідно з аналітикою CSIS, саме таке поєднання механізмів швидкого реагування та довгострокового планування є найбільш ефективним для підготовки до затяжної війни на виснаження.

Індикаторами цього сценарію слугуватимуть: швидке ухвалення пакетів допомоги в комітетах Конгресу США, фіксація нових масштабних фінансових зобов'язань (за даними Ukraine Support Tracker) та офіційні повідомлення НАТО про розширення тренувальних програм у межах місії NSATU [6, 31, 44].

Сценарій S2 - «Збереження поточної підтримки України з періодичними коливаннями». У таких умовах Україна отримуватиме регулярні, але часом нерівномірні поставки ракет-перехоплювачів і компонентів ППО. Партії далекобійних засобів надходитимуть «хвилями», а постачання 155-мм боєприпасів залишатиметься стабільним, хоча й меншим за обсягом порівняно зі сценарієм (S1) стратегічного підсилення. Також прогнозується збереження динаміки надання засобів розвідки (БпЛА) та підтримки у сфері кіберзахисту й радіоелектронної боротьби (РЕБ).

Загалом цей сценарій наближається до поточної середньої інтенсивності допомоги (рівень 2024–2025 рр.), що дозволить Силам оборони України утримувати обороноздатність і зберігати обмежену оперативну ініціативу. Вплив на довгострокову стійкість буде слабшим через меншу кількість багаторічних контрактів. Водночас пріоритетність надання критичних видів озброєння (зокрема для ППО та артилерії) зберігатиметься на належному рівні. Важливим запобіжником від дефіциту стане спільне виробництво зброї, яке дозволить пом'якшити пікові «провали» у постачанні боєприпасів [49].

Сценарій S3 - «Умовно-обмежена підтримка США України». За посилення умовності з боку Конгресу США частина допомоги може набувати характеру кредитів/гарантій, збільшуватимуться вимоги до звітів, зростатиме навантаження на процедури узгодження. У такому випадку квартальні зобов'язання спадають до 4-8 млрд дол., а часові затримки постачань – збільшуються; поставки ППО стають інтервальними (поповнення перехоплювачів меншими партіями), далекобійність і ISR/UAV – з перевагою на відновлення втрат, боєприпаси – у межах поточних потреб без формування значного стратегічного резерву. У кібер/РЕБ переважають утримувальні рішення, енергетична/бюджетна підтримка робить ставку на кредитні

інструменти [48, 49]. Індикатори S3: падіння нових фінансових зобов'язань США (за даними моніторингу Кільського інституту) за одночасної появи «умовних» формулювань у фінальних текстах рішень.

Сценарій S4 - «Перегляд пріоритетів у зовнішній українській політиці США». Малоімовірний, але високоризиковий для України сценарій різкого зсуву уваги США до інших регіонів та скорочення грантових компонентів. Тут коридор квартальних зобов'язань зменшується до 1–4 млрд дол., причому переважають кредити/гарантії; нові поставки складних систем ППО майже не закладаються, далекобійні засоби надходять точково, боєприпаси йдуть «за залишковим принципом», а ISR/UAV і РЕБ компенсуються переважно внутрішнім/європейським виробництвом. Для мінімізації ризиків Україні необхідно заздалегідь масштабувати спільне виробництво, локалізувати технічне обслуговування та ремонт і виробництво критичних компонентів, а також планувати модернізацію енергетичного сектору. Важливо також активно доводити американській аудиторії ефективність використання допомоги (з акцентом на створення робочих місць у США). Ознаками реалізації цього сценарію стануть «порожні квартали» (відсутність нових зобов'язань) у моніторингових звітах Кільського інституту та переважання дискурсу «внутрішніх пріоритетів» у Конгресі США [48, 49].

Усередині кожного сценарію доцільно аналізувати шістьку ліній спроможностей. Пріоритет – ППО: саме тут сума поставок перехоплювачів, сенсорики, ППО ближньої дії і тренування розрахунків дає ефект більший, ніж кожен елемент окремо; безпекові рішення НАТО/NSATU працюють як мультиплікатор, особливо за S1-S2 [31]. Далекобійність має вирішальне значення для вогневого контролю за логістикою РФ; у S1 її приріст найвідчутніший, у S2 - «хвилеподібний», у S3-S4 – обмежений. ISR/UAV і РЕБ є «технологічним каркасом» сучасного бою. Боєприпаси (передусім 155 мм) – перевірка стійкості коаліції; тут важлива стратегія на спільну розробку та виробництво озброєнь, довгі контракти перетворюються на головний запобіжник для S2-S3. Нарешті, енергостійкість/макрофін визначає

спроможність утримувати соціальну й економічну ситуацію під час війни; стабільні транші й грантові компоненти (або квазігрантові) із проєктами захисту енергосистеми найбільш узгоджені зі S1-S2 і частково можливі за S3, тоді як S4 означає переважання кредитних інструментів.

Усі сценарії передбачають набір стратегічно виправданих дій. По-перше, стандартизація запитів до США/НАТО (єдині технічні формуляри для ППО, 155-мм боєприпасів, БпАК, РЕБ) зменшує кількість «зворотних циклів» зменшує кількість «зворотних циклів» і помітно скорочує часові затримки у сценаріях S2-S3. По-друге, прискорення сертифікації і попереднього погодження типових номенклатур для складних систем (особливо ППО/РЕБ/БпАК) знижує регуляторні перешкоди (В) і пришвидшує інтеграцію. По-третє, спільна розробка та виробництво озброєнь та локалізація MRO в Україні/ЄС (боєприпаси, перехоплювачі, вузли БпАК/РЕБ) підвищують обороноздатність України навіть у сценаріях зі стриманішими зобов'язаннями; українські аналітичні джерела фіксують перехід до системного нарощування спільного виробництва у 2026 р. По-четверте, синхронізація з NSATU/НАТО – критичний фактор пришвидшення тренувальних циклів і забезпечення міжсумісності (інтеграція нових систем, обслуговування, логістика) [31]. По-п'яте, комунікація в США з акцентом на економічні вигоди для конкретних штатів - робочі місця, ланцюги постачання, університетсько-промислові кластери – зміцнює двопартійний консенсус і зменшує політичну волатильність у Конгресі, що особливо важливо між S2 і S3 [48].

Отже, порівняльний профіль взаємодії Адміністрації та Конгресу США показує не конкуренцію, а розподіл функцій: перша відповідає за оперативне налаштування, інституційну «довгу хвилю» та узгодження з союзниками (NSATU/НАТО) допомоги Україні, другий – за ресурсний «максимум», умовність і демократичну легітимацію. Коли ці гілки влади діють узгоджено (як у Сценарії 1), результатом є високі обсяги допомоги Україні, прискорене постачання та прогрес у спільному виробництві. У разі виникнення

політичних розбіжностей або затримок (Сценарії 2–3), ключовими стабілізаторами стають стандартизація, сертифікація, спільне виробництво і комунікація. Навіть за кризового сценарію (Сценарій 4) завчасна підготовка промислових та енергетичних потужностей дозволить зберегти критичний рівень стійкості держави.

Для оновлення прогнозів доцільно щоквартально аналізувати: динаміку розгляду законопроектів у Конгресі, дані моніторингу Кільського інституту (нові фінансові зобов'язання та переліки озброєння), повідомлення НАТО щодо тренувань, а також новини про спільне виробництво та ремонт техніки (в Україні, ЄС та США) разом із показниками інтенсивності бойових дій [6, 31, 41, 49]. В такому випадку сценарне моделювання перетворюється на інструмент активного управління ризиками: кожен квартал дає можливість оптимізувати параметри запитів і внутрішні інвестиції для отримання максимального ефекту за будь-якої політичної конфігурації у Вашингтоні [10, 44, 46].

3.3. Рекомендації для України у взаємодії зі стратегічним партнером США

Україні (в умовах продовження російсько-української війни) в 2026–2027 рр. потрібен перехід від ситуаційно-реактивної моделі одержання допомоги від США до інституціоналізованого довгострокового режиму, у якому рішення прогнозовані, постачання ритмічні, а спільне виробництво та підзвітність перетворюються на стандарт управління оборонною політикою. Опорами для такого переходу мають стати формалізовані багаторічні рамки на двосторонньому рівні зі США, рішення Вашингтонського саміту НАТО щодо запуску місії NSATU як центра координації навчань і довгострокової підтримки, а також внутрішні інструменти комплексного управління – визначення пріоритетів ініціатив через MCDA/АНР, дорожня карта на поквартальному горизонті, публічні панелі ключових показників

результативності та інтегрований ризик-реєстр [31, 33, 41]. Отже, ключовим для України є зменшення часових затримок потреб і фактичним надходженням засобів, а також доведення до системного рівня спільного виробництва (боєприпаси, компоненти ППО/РЕБ, БпАК) і сервісного обслуговування (MRO), що забезпечить стабільність поставок і зниження транзакційних витрат навіть за нестабільного політичного циклу у Вашингтоні.

Насамперед доцільно інституціоналізувати підтримку за двома напрямками. Перший - «верхній рівень»: приєднання українських планів спроможностей і тренувань до операційної матриці NSATU, що знімає фрагментацію між різними каналами допомоги, стандартизує підходи до навчання та формує єдині маршрути інтеграції складних систем озброєння [31]. Другий - «двосторонній рівень»: імплементація положень безпекової угоди США-Україна щодо довгострокової підтримки, прозорості, підзвітності та взаємосумісності зі стандартами НАТО, зокрема через багаторічні рамки контракування та кодифікацію процедур нагляду і аудиту [33]. Сукупність цих двох рівнів створює можливість для прогнозованого фінансування, синхронізованих тренувальних циклів і прискореного розміщення контрактів під стабільні обсяги поставок, що особливо критично для ППО, далекобійності, ISR/UAV, РЕБ і боєприпасів, де ефективність серійного виробництва прямо впливає на боєздатність.

Щоб скоротити часові затримки, необхідно стандартизувати форми запитів та попередньо узгодити типові переліки озброєння з американською стороною. Мова про технічні формуляри для серійних перехоплювачів Patriot/NASAMS, 155-мм боєприпасів, комплектів для БпАК та вузлів РЕБ – з наперед визначеними вимогами до сертифікації, логістики та навчання, що суттєво скорочує цикл «запит – погодження – контракт – поставка» [41]. Контактна група з оборони України (UDCG, «Рамштайн») відіграє роль коаліційного координатора і ритмічно узгоджує пріоритети та спроможності донорів; регулярні рішення групи підтверджують ефективність формування постачань у повторювані «транші» по узгодженим категоріям спроможностей,

де Україна може бути не лише бенефіціаром, а й ініціатором типізації запитів [10, 36]. Для уряду України доцільно закріпити інструмент попереднього погодження для повторюваних позицій (ракети-перехоплювачі, ЗП до ППО, стандартизовані БпАК-модулі), що у поєднанні з місією НАТО з питань допомоги та підготовки для України і контактною групою з оборони України зменшить часові втрати на процедурні погодження і синхронізує графіки навчання з графіками поставок.

Третім стовпом має стати диверсифікація фінансування і ширше залучення державно-приватних інструментів. Поряд із грантово-бюджетною допомогою слід активніше використовувати механізми Американської корпорації з фінансування міжнародного розвитку (DFC) та Експортно-імпортного банку США (Ex-Im Bank) для спільного виробництва озброєнь, модернізації промисловості та страхування ризиків, а також моделі змішаного фінансування під індустріальні проєкти подвійного призначення. Рамка Світового банку PEACE створює операційні умови для ритмічної підтримки критичних видатків і прозорого відстеження результатів, у тому числі в енергетичних проєктах, що дедалі тісніше перетинаються з безпековими завданнями. Саме включення енергетичної стійкості до оборонного контуру — через створення резервних потужностей, використання локальних автономних електромереж, кіберзахист і фізичний захист критичної інфраструктури — підвищує операційну витривалість Збройних Сил та тилових систем і має бути зафіксоване як окремий напрям спроможностей із власними індикаторами ефективності [15, 48].

Наступний елемент — прозорість і публічні панелі ключових показників результативності. Двостороння безпекова угода та рамкові документи НАТО щодо відносин з Україною прямо орієнтують на підзвітність, конкурентність закупівель і сумісність із управлінськими практиками Альянсу; це має бути конвертовано у відкриті інструменти моніторингу, що відображають ланцюжок «зобов'язання — контракти — поставки — ефект» у розрізі шести ліній спроможностей, частку спільної розробки та виробництва озброєнь і статус

тренувань NSATU [31, 33]. Такі панелі не лише мінімізують регуляторну невизначеність і «вартість довіри», а й посилюють позиції України в діалозі з Конгресом, для якого умовність та нагляд – ключові параметри схвалення пакетів, і дозволяють оперативно знаходити проблемні ділянки у логістиці та сертифікації [41].

Для стійкої політичної легітимації підтримки у США Україні потрібна системна робота на регіональному рівні. Йдеться про вимір взаємодії на рівні окремих штатів, університетів та промислових кластерів: розширення програм партнерства, створення спільних лабораторій та навчальних модулів з американськими університетами, залучення регіональних оборонних підприємств і формування планів спільного виробництва з чіткими показниками створення робочих місць.

Українські аналітичні центри підкреслюють, що саме прив'язка до зайнятості населення і ланцюгів постачання у конкретних округах підвищує політичну підтримку рішень у Конгресі та пом'якшує циклічну нестабільність, властиву бюджетним процесам [47, 48]. У практичному вимірі це означає, що кожна ініціатива дорожньої карти повинна містити комунікаційну складову, орієнтовану на відповідні штати-партнери та промислові кластери.

Основним інструментом втілення запропонованої стратегії має стати детальна дорожня карта співпраці України-США на 2026–2027 роки. Цей документ покликаний поєднати політичні домовленості (зокрема положення двосторонньої безпекової угоди та рішення формату "Рамштайн") з конкретними операційними планами та вимірюваними результатами. Реалізацію карти доцільно розподілити на кілька етапів з визначеними пріоритетами для кожного кварталу.

Ключовим пріоритетом доцільно визначити посилення системи протиповітряної оборони. Йдеться про перехід від ситуативних поставок до планового модульного нарощування спроможностей ППО. Це передбачає підписання рамкових угод на постачання батарейних модулів, узгодження чітких графіків надходження ракет-перехоплювачів та синхронізацію цих

процесів з навчальними програмами місії НАТО (NSATU). Індикатором успіху на цьому етапі стане досягнення повної сумісності розрахунків та забезпечення стабільності постачання, що дозволить уникнути дефіциту боєприпасів.

Паралельно необхідно розгорнути комплексну систему моніторингу та верифікації використання допомоги. Замість розрізнених звітів, варто створити єдину публічну інформаційну панель, яка оновлюватиметься щокварталу та проходитиме вибіркові аудити. Такий інструмент забезпечить прозору комунікацію з донорами та громадськістю, а головне — стане джерелом верифікованих аргументів для Конгресу США, підтверджуючи ефективність використання коштів платників податків [33, 41].

У 2026 р. зусилля варто зосередити на масштабуванні спільного виробництва озброєнь, насамперед боєприпасів. Критично важливим є локалізація процесів технічного обслуговування та ремонту техніки в Україні. Для фінансування таких проектів необхідно активніше залучати інструменти Американської корпорації з фінансування міжнародного розвитку (DFC) та Експортно-імпортного банку США, а також розвивати партнерство з оборонними кластерами США та ЄС. Успішність цього напрямку вимірюватиметься запуском нових виробничих ліній та збільшенням частки компонентів, вироблених в Україні [36, 49].

На цьому ж етапі необхідно впровадити програму прискореної стандартизації. Вона має включати створення уніфікованих каталогів технічних вимог та механізмів попереднього погодження запитів. Метою є суттєве скорочення часу між поданням запиту на зброю та її фактичним отриманням шляхом усунення бюрократичних перепон та уніфікації процедур сертифікації [31].

Пріоритетом має стати забезпечення енергетичної безпеки як окремого оборонного домену. Необхідно інституціоналізувати комплекс заходів із захисту енергетичної інфраструктури, що включає створення резервних потужностей, розвиток мережі розподіленої генерації, а також посилення

кіберзахисту та фізичного захисту об'єктів. Фінансування цих заходів доцільно прив'язувати до міжнародних програм підтримки, таких як PEACE, з чітким контролем виконання технічних показників стійкості системи [15].

На період 2026–2027 років важливо поглиблення інституційної співпраці. Логічним кроком стане створення центрів довгострокового обслуговування систем Patriot та розгортання масштабних програм кіберзахисту для енергетичного сектору. Важливим елементом має стати поглиблення співпраці на рівні "штат – регіон". Це передбачає створення нових партнерств між українськими установами та американськими штатами, збільшення квот на навчання офіцерів, а також розвиток промислової кооперації. Акцент на створенні робочих місць у конкретних штатах США дозволить підтримувати політичну зацікавленість американської сторони у продовженні допомоги [36, 47, 48, 49]. Всі ці ініціативи об'єднує спільна мета: конвертація політичної підтримки у реальні оборонні спроможності та економічну стійкість держави.

Для визначення пріоритетності проектів на кожен квартал доцільно використовувати метод багатокритеріального аналізу рішень. Такий підхід дозволяє поєднати аналітичну точність із прозорістю процесу. Базовий набір критеріїв для оцінки ініціатив має включати:

- вплив на обороноздатність (ефект для ППО, далекобійних можливостей, розвідки тощо);
- швидкість імплементації (логістична та регуляторна доступність);
- можливість залучення зовнішнього фінансування або співфінансування;
- політичну доцільність у США (підтримка Конгресу, зв'язок з промисловими кластерами);
- потенціал для трансферу технологій та локалізації виробництва.

Такий підхід гарантує логічну обґрунтованість рішень та дозволяє фокусуватися на проектах з найвищим коефіцієнтом корисної дії, таких як

посилення ППО, спільне виробництво боєприпасів та захист енергетики [15, 31, 36, 49]. Інші ініціативи формуватимуть резервний перелік, який переглядатиметься щоквартально залежно від зміни умов фінансування та оперативної ситуації.

Невід'ємною частиною стратегії є система управління ризиками. Необхідно створити єдиний реєстр потенційних загроз із чіткими планами реагування. Наприклад, для мінімізації ризику дефіциту ракет до ППО план дій має передбачати розширення тренувальних програм та залучення агентств НАТО до ремонту техніки [31, 36]. Для ризиків, пов'язаних із спільним виробництвом, контрзаходами стануть диверсифікація постачальників та юридичний захист інвестицій [49]. У сфері енергетики відповіддю на загрози має бути децентралізація потужностей та посилення кіберзахисту [15].

Комунікація зі Сполученими Штатами має будуватися виключно на фактах та прагматизмі, з особливим акцентом на економічних вигодах співпраці для американської сторони. Кожен етап реалізації дорожньої карти доцільно супроводжувати звітними брифінгами для аудиторії США. У цих звітах необхідно демонструвати не лише досягнення на полі бою, а й конкретні результати спільної роботи: замовлення для американських підприємств, створені робочі місця в конкретних штатах, залучення університетів до наукових розробок.

Така стратегія дозволить посилити двопартійний консенсус та зменшити ризик затримок при затвердженні нових пакетів допомоги, особливо в періоди загострення внутрішньополітичної боротьби у США. Як зазначають провідні аналітичні центри, у затяжному конфлікті перемагають саме ті сторони, які здатні налагодити довгострокові, передбачувані механізми постачання ресурсів [44].

Таким чином, запропонований підхід базується на інституціоналізації підтримки, стандартизації процедур, диверсифікації джерел фінансування та прозорості. Це дозволить мінімізувати часові втрати, поглибити промислову кооперацію та знизити залежність від політичної кон'юнктури, перетворивши

зовнішню допомогу на стабільний ресурс для зміцнення обороноздатності України у 2026–2027 роках.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі здійснено комплексний аналіз зовнішньої політики США щодо України в умовах російсько-української війни (2014-2025 рр.), досліджено її еволюцію, інституційні механізми та перспективи. На основі проведеного дослідження зроблено такі висновки:

1. Визначено, що для розуміння американського зовнішньополітичного курсу, зокрема й щодо України, недостатньо однієї теорії, тому застосовано синтетичний підхід. Так, політичний реалізм дозволив пояснити стратегічні цілі США щодо стримування агресора та збереження балансу сил у Європі. Ліберальний підхід розкрив значення міжнародних інституцій та коаліційної взаємодії у контексті російсько-української війни, а конструктивізм підкреслив роль цінностей демократії та ідентичності у формуванні американської підтримки України.

2. Встановлено, що формування зовнішньополітичного курсу США щодо України є результатом складної взаємодії між Адміністрацією Президента (яка ініціює стратегію та керує дипломатією) і Конгресом (який контролює бюджет і здійснює нагляд). Визначено, що ця система стримувань і противаг, хоча й забезпечує необхідну демократичну легітимність та стійкість рішень, на практиці часто призводить до ускладнення бюджетних процедур та певного уповільнення реагування на динамічні безпекові виклики.

3. Проаналізовано трансформацію політики США щодо України упродовж 2014–2025 років. Виявлено, що американська стратегія пройшла шлях від обережного реагування на дії агресора (санкції проти РФ та нелетальна допомога Україні у 2014–2016 рр.) до надання летальних озброєнь українській стороні (2017–2019 рр.) і розгортання масштабної комплексної підтримки після 2022 року. З'ясовано, що сучасна архітектура допомоги спирається на поєднання інструментів швидкого реагування (президентські вилучення PDA) та довгострокового планування (ініціатива USAID), загальний обсяг яких перевищив 66,5 млрд дол. США виступили лідером міжнародної

коаліції з підтримки України, створивши формат «Рамштайн» для координації поставки озброєнь та ініціювавши створення місії НАТО з питань безпекової допомоги Україні і тренувань (NSATU). В економічній сфері США надали понад 28 млрд дол. прямої бюджетної підтримки та очолили санкційний тиск проти РФ (запровадження граничної ціни на нафту, експортний контроль технологій тощо), що суттєво обмежило можливості російського ВПК, попри спроби агресора обходити санкційні обмеження через треті країни.

4. Підтверджено, що допомога США стала критичним фактором збереження суверенітету України та якісного переозброєння Збройних Сил України (перехід на стандарти НАТО в артилерії, ППО, авіації ін.). Водночас ідентифіковано системні виклики, зокрема, залежність ритмічності постачань від внутрішньополітичних циклів у Конгресі США та обмеженість виробничих потужностей західного ВПК.

5. На основі аналізу факторів впливу розроблено чотири сценарії розвитку відносин на 2026–2027 роки (в умовах продовження російсько-української війни). Найбільш імовірним визначено сценарій «Збереження поточної підтримки США України з періодичними коливаннями», який передбачає продовження допомоги, але з можливими затримками через бюджетні процеси.

6. Для мінімізації ризиків сформульовано практичні рекомендації для України у взаємодії зі США: перехід від ситуативних запитів до довгострокового планування у межах двосторонньої безпекової угоди; максимальна стандартизація технічних запитів для прискорення бюрократичних процедур у США; пріоритетний розвиток спільного виробництва озброєнь (зокрема боєприпасів та засобів ППО) та локалізація ремонту техніки для зменшення залежності від зовнішньої логістики; впровадження прозорої системи моніторингу використання американської допомоги для зміцнення довіри партнерів; посилення стратегічної комунікації з американським суспільством із акцентом на прагматизмі та економічних вигодах для США (створення робочих місць) від підтримки України.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. U.S. Department of Defense. *Fact Sheet on U.S. Security Assistance to Ukraine*. URL: <https://media.defense.gov/2025/Jan/09/2003626080/-1/-1/1/UKRAINE-FACT-SHEET-JAN-9-2025.PDF>
2. Congressional Research Service. *IF12040: U.S. Security Assistance to Ukraine*. URL: https://www.congress.gov/crs_external_products/IF/PDF/IF12040/IF12040.34.pdf
3. U.S. Government Accountability Office (GAO). *Ukraine Assistance: Actions Needed to Properly Value Presidential Drawdown Authority*. URL: <https://www.gao.gov/assets/gao-24-106934.pdf>
4. Reuters. *Biden signs Ukraine aid package into law (~\$61bn); first \$1bn to flow within hours*. URL: <https://www.reuters.com/world/us/after-battle-with-republicans-biden-sign-ukraine-aid-package-2024-04-24/>
5. U.S. Department of Defense. *UKRAINE SECURITY ASSISTANCE*. URL: <https://media.defense.gov/2025/Jan/08/2003626039/-1/-1/0/UKRAINE-INFOGRAPHIC-19DEC2024.PDF>
6. Kiel Institute for the World Economy. *Ukraine Support Tracker — Research Note*. URL: https://www.kielinstitut.de/fileadmin/Dateiverwaltung/Subject_Dossiers_Topics/Ukraine/Ukraine_Support_Tracker/Ukraine_Support_Tracker_-_Research_Note.pdf
7. SIPRI. *Trends in International Arms Transfers, 2024 (Fact Sheet)*. URL: <https://www.sipri.org/publications/2025/sipri-fact-sheets/trends-international-arms-transfers-2024>
8. DSCA. *Foreign Military Sales (FMS): Program Overview (AECA framework; process & controls)*. URL: <https://www.dsca.mil/Programs/Defense-Trade-and-Arms-Transfers/Foreign-Military-Sales>
9. АрміяInform. *Patriot, NASAMS і ракети-перехоплювачі: партнери оголосили про посилення ППО України*. URL: <https://armyinform.com.ua/2024/07/10/patriot-nasams-i-rakety-perehoplyuvachi-partnery-ogolosyly-pro-posylennya-ppo-ukrayiny/>
10. АрміяInform / МОУ. *«Рамштайн» у цифрах: 25 зустрічей і понад \$145 млрд допомоги Україні*. URL:

- <https://armyinform.com.ua/2025/01/21/ramshtajn-u-czyfrach-25-zustrichej-i-ponad-145-mlrd-dopomogy-ukrayini/>
11. МЗС України. МЗС запросило тимчасового повіреного у справах США... (про військову допомогу). URL: <https://mfa.gov.ua/news/mzs-zaprosilo-timchasovogo-povirenogo-u-spravah-ssha-dlya-obgovorenniya-pidtrimki-ukrayini-v-protidii-rosijskij-agresiyi>
 12. Офіс Президента України. Двостороння безпекова угода між Україною та США. URL: <https://www.president.gov.ua/news/dvostoronnya-bezpekova-ugoda-mizh-ukrayinoyu-ta-spoluchenimi-91501>
 13. Міністерство фінансів України. Прямі бюджетна підтримка США для України у 2022-2024 рр.: пресрелізи та зведення. Київ: Мінфін України, 2024-2025. URL: https://www.mof.gov.ua/en/news/ministry_of_finance_of_ukraine_secured_a_135_billion_grant_from_the_united_states-4885
 14. USAID. Direct Budget Support to Ukraine: Fact Sheet. Washington, DC: U.S. Agency for International Development, 2024-2025. URL: <https://oig.usaid.gov/sites/default/files/2024-03/D-121-23-002-A-rev.pdf>
 15. World Bank. Public Expenditures for Administrative Capacity Endurance in Ukraine (PEACE) Program: Overview. Washington, DC: International Bank for Reconstruction and Development, 2024. URL: <https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2025/09/25/the-peace-project-factsheet>
 16. Європейська правда. США призупинили 25% мито на українську сталь; ЄС продовжив автономні торговельні заходи для України. Київ: ЄП, 2022-2024. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/05/13/7185853/>
 17. РБК-Україна. Пакети санкцій ЄС 2024-2025 рр.: ембарго, обмеження на танкери й нафтопродукти; координація з США. Київ: РБК-Україна, 2024-2025. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/zaborona-import-spg-i-tilki-es-predstaviv-1758285853.html>
 18. U.S. Department of the Treasury (OFAC). Executive Order 14114 – Imposing Certain Sanctions on Persons Undermining Peace, Security, Stability of Ukraine (Secondary Sanctions Framework), Dec 2023. Washington, DC. URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2023/12/26/2023-28662/taking-additional-steps-with-respect-to-the-russian-federations-harmful-activities>

19. U.S. Department of Commerce (BIS). Common High-Priority Items (CHPL) List & Russia/Belarus Export Controls Guidance. Washington, DC, 2024-2025. URL: <https://www.bis.gov/licensing/country-guidance/common-high-priority-items-list-chpl>
20. U.S. Department of the Treasury. REPO Task Force: Joint Statements and Updates on Asset Freezes and Enforcement, 2022-2025. Washington, DC. URL: <https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy1329>
21. KSE Institute. Russian Oil Tracker & Sanctions Monitoring: Flows, Price Discounts, Evasion Channels. Kyiv: Kyiv School of Economics, 2023-2025. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/09/ROT_AUG25.pdf
22. BBC News. Russia sanctions & the ‘shadow fleet’: explainer and investigations on price cap evasion, 2023-2025. London: BBC. URL: <https://apnews.com/article/france-macron-oil-tanker-russia-64396bc51053e196a49d04cd39c45358>
23. International Energy Agency (IEA). Oil Market Report: Russia exports, price cap developments, 2023-2025. Paris: IEA. URL: <https://www.iea.org/reports/oil-market-report-june-2025>
24. U.S. Government Reports on Russia Sanctions and Export Controls: Macroeconomic and Enforcement Effects, 2023-2025. Washington, DC. URL: <https://www.gao.gov/products/gao-25-107079>
25. Reuters Graphics. China and India have been main customers of Russian oil. URL: <https://www.reuters.com/graphics/BRV-BRV/egvbqjzgapq/>
26. Reuters Graphics. European Diesel/Gasoil Imports. URL: <https://www.reuters.com/graphics/OIL-DIESEL/akpezyoqrvr/>
27. KSE Institute / International Working Group on Russian Sanctions, дослідження «Russian Import of Critical Components», 2023, Fig. 16. URL: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/06/Russian-import-of-critical-components.pdf>
28. Federal Reserve Bank of Dallas, дослідження «The Impact of the 2022 Oil Embargo and Price Cap on Russian Oil Prices», 2024, Chart 2. URL: <https://www.dallasfed.org/research/economics/2024/0514>
29. NATO. Relations with Ukraine. Brussels: North Atlantic Treaty Organization, updated 2025. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_37750.htm

30. NATO. NATO 2022 Strategic Concept. Brussels: NATO, 2022. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept.pdf
31. NATO. Washington Summit (2024) – Declaration and factsheets on NSATU (Security Assistance and Training for Ukraine). Brussels/Washington: NATO, July 2024. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_227678.htm
32. G7 Leaders. Joint Declaration of Support for Ukraine. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/g7-joint-declaration-of-support-for-ukraine-12-july-2023/joint-declaration-of-support-for-ukraine>
33. The White House. The United States and Ukraine – Bilateral Security Agreement. Washington, DC, 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/06/13/bilateral-security-agreement-between-the-united-states-of-america-and-ukraine/>
34. U.S. Department of State. Framework to Counter Foreign State Information Manipulation (FIMI). Washington, DC, Jan. 2024. URL: <https://2021-2025.state.gov/the-framework-to-counter-foreign-state-information-manipulation/>
35. NATO Strategic Communications Centre of Excellence. Defence Strategic Communications – research & reports on Russian influence operations. Riga, 2023-2025. URL: <https://stratcomcoe.org/publications?tid%5B%5D=30>
36. U.S. Department of Defense. Ukraine Defense Contact Group (“Ramstein”) – Readouts and Fact Sheets. Washington, DC, 2022-2025. URL: <https://www.war.gov/Spotlights/Support-for-Ukraine/>
37. Reuters. NATO launches NSATU mission to coordinate long-term support and training for Ukraine – Washington summit coverage. London, July 2024. URL: <https://www.reuters.com/world/key-points-natos-washington-summit-declaration-2024-07-10/>
38. BBC News. NATO summit Washington 2024: key decisions on Ukraine (analysis/explainer). London, July 2024. URL: <https://apnews.com/article/nato-ukraine-military-assistance-training-russia-war-b1c3549b4c3fa98e0792089402d3ee62>
39. Associated Press (AP). G7 security pledges for Ukraine: what they mean and how they work (explainer). New York, 2024-2025. URL:

- <https://www.reuters.com/world/sending-message-russia-g7-announce-long-term-security-assurances-ukraine-2023-07-12/>
40. Міністерство закордонних справ України. Офіційні повідомлення про запуск Ради Україна-НАТО та безпекові домовленості G7-Україна. Київ, 2023-2025. URL: <https://mfa.gov.ua/pitannya-mizhnarodnoyi-bezpeki/spilna-deklaraciya-pro-pidtrimku-ukrayini>
 41. Congressional Research Service. U.S. Security Assistance to Ukraine (IF12040). Washington, DC: CRS, 2024. URL: <https://www.congress.gov/crs-product/IF12040>
 42. U.S. Department of the Treasury, OFAC. Phase Two of the Price Cap on Russian Oil. Washington, DC, 2024. URL: <https://home.treasury.gov/news/featured-stories/phase-two-of-the-price-cap-on-russian-oil-two-years-after-putins-invasion>
 43. Defense Security Cooperation Agency. Golden Sentry End-Use Monitoring Program. Washington, DC, 2025. URL: <https://www.dsca.mil/Programs/Golden-Sentry-End-Use-Monitoring>
 44. Ishizaka, A., & Nemery, P. (2021). *Multi-Criteria Decision Analysis: Methods and Software*. Springer, Cham. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-72062-9>
 45. Center for Strategic & International Studies (CSIS). Russia's War in Ukraine: The Next Chapter. URL: <https://www.csis.org/analysis/russias-war-ukraine-next-chapter>
 46. SIPRI. Preparing for a fourth year of war? Military spending in Russia's budget for 2025. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-04/preparing_for_a_fourth_year_of_war-military_spending_in_russias_budget_for_2025_1.pdf
 47. Центр оборонних стратегій (CDS). Трансатлантичні перспективи Європи і України. URL: <https://defence.org.ua/novyny/transatlantychni-perspektyvy-yevropy-i-ukrayiny/>
 48. Центр Разумкова. Україна: від війни до миру та відновлення. Аналітичні оцінки (червень 2025 / вересень 2025). Київ: Центр Разумкова, 2025. URL: <https://razumkov.org.ua/images/2025/07/10/2025-monthly-June-RC.pdf>
 49. Центр «Нова Європа». Спільне виробництво в оборонній сфері України: від воєнної необхідності до стратегічної індустрії. URL: <https://neweurope.org.ua/analytics/spilne-vyrobnytstvo-v-oboronnij-sferi-ukrayiny-vid-voyennoyi-neobhidnosti-do-strategichnoyi-industriyi/>

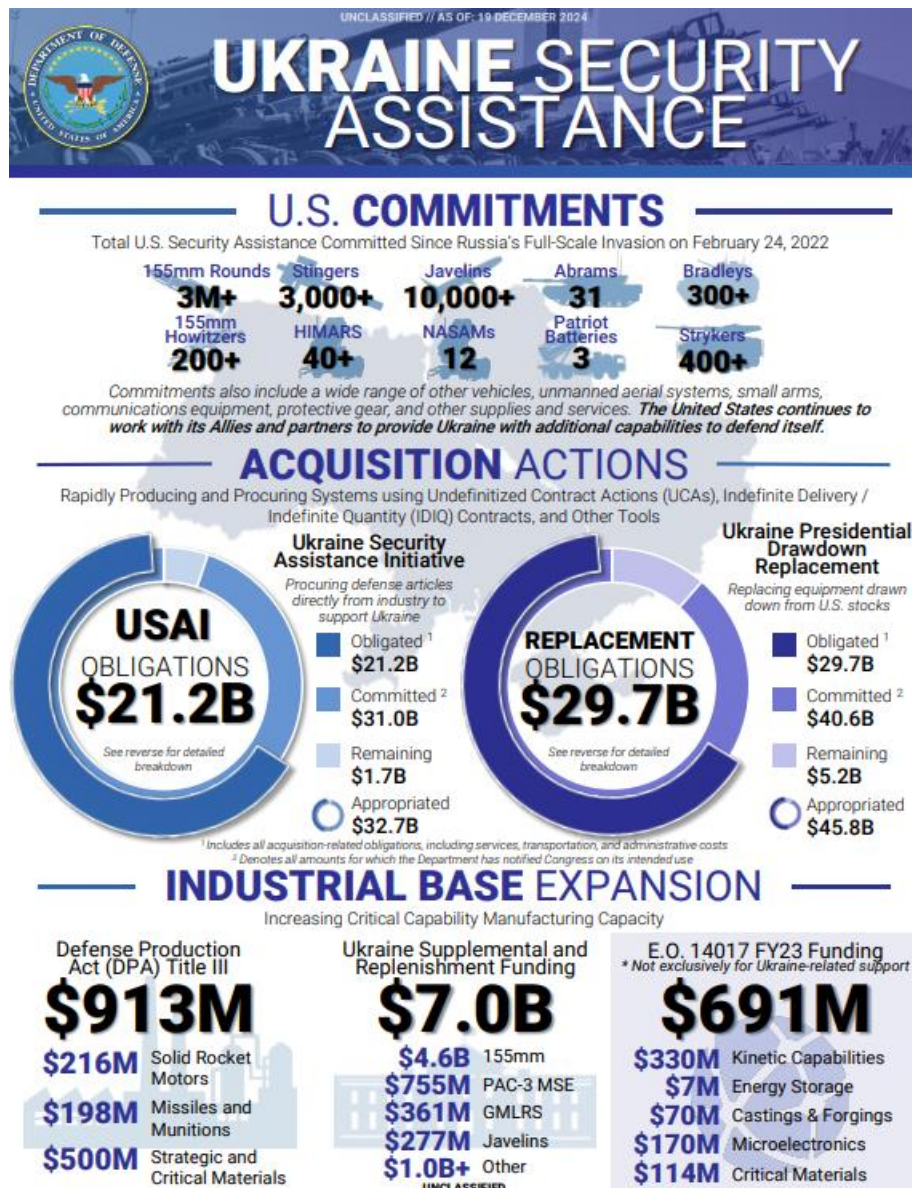
50. Історія українського суспільства 1991—2024 pp.: ШЛЯХ ДО СВОБОДИ. URL:
<https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b548848a-80f8-499d-a773-efbe7b3a1fcb/content?authentication-token=eyJhbGciOiJIUzI1NiJ9.eyJlaWQiOiJhMjY5YzZhNC0xZjJmLTQyYzQtYmQ4OC1jZDZjMWU2ZWVhNjkiLCJzZyI6W10sImF1dGhlbnRpY2F0aW9uTWV0aG9kIjoicGFzc3dvcmQiLCJleHAiOiJlE3NTY2MzA3OTF9.0vH1Q-ncw1vjQMhGuLmlU6pnPfacCVj9oWJcokP3lZ4>
51. Вікіпедія. Теорія міжнародних відносин. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%81%D0%B8%D0%BD
52. Norwich University. Key Theories of International Relations. URL:
<https://online.norwich.edu/online/about/resource-library/key-theories-international-relations>
53. LibreTexts. 9.2: Теорії міжнародних відносин. URL:
[https://ukrayinska.libretexts.org/Соціальні_науки/Політологія_та_цивілістика/Книга%3A_Вступ_до_політики_\(Sell\)/09%3A_Міжнародні_відносини/9.02%3A_Теорії_міжнародних_відносин](https://ukrayinska.libretexts.org/Соціальні_науки/Політологія_та_цивілістика/Книга%3A_Вступ_до_політики_(Sell)/09%3A_Міжнародні_відносини/9.02%3A_Теорії_міжнародних_відносин)
54. Fatherland Gazette. Foreign Policy as Factor for National Development. URL: <https://fatherlandgazette.com/foreign-policy-as-factor-for-national-development/>
55. Congressional Research Service. The War Powers Resolution: Concepts and Practice. URL:
https://www.congress.gov/crs_external_products/R/PDF/R42699/R42699.16.pdf
56. Congressional Research Service. Introduction to the Federal Budget Process. URL:
https://www.congress.gov/crs_external_products/R/PDF/R46240/R46240.4.pdf
57. The White House. Organization of the National Security Council and Subcommittees. URL: <https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/organization-of-the-national-security-council-and-subcommittees/>
58. Open World Leadership Center. CONGRESSIONAL DIPLOMACY: Роль Конгресу у зовнішній політиці США. URL:

- https://www.openworld.gov/uploadedfiles/ukr_-_congressional_diplomacy.pdf
59. Congressional Research Service. Arms Sales: Congressional Review Process. URL: https://www.congress.gov/crs_external_products/RL/PDF/RL31675/RL31675.74.pdf
 60. Biden J. Remarks ahead of the one-year anniversary of Russia's invasion of Ukraine. Warsaw. The White House. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/>
 61. Blinken A. Russia's Strategic Failure and Ukraine's Secure Future: Remarks, Helsinki. U.S. Mission Geneva. URL: <https://geneva.usmission.gov/2023/06/02/russias-strategic-failure-and-ukraines-secure-future-speech-secretary-blinken>
 62. Zelenskyy V. Address to a Joint Meeting of Congress, December 21, 2022 // Congressional Record – House. 117th Congress, Vol. 168, No. 199, p. H9969-H9971. URL: <https://www.congress.gov/117/crec/2022/12/21/168/199/CREC-2022-12-21-pt1-PgH9969-3.pdf>
 63. McFaul M. The Case for Supporting Ukraine Is Crystal Clear. *Foreign Policy*. URL: <https://foreignpolicy.com/2023/11/16/ukraine-russia-war-us-congress-aid-weapons/>
 64. Austin L. Opening Remarks by Secretary of Defense Lloyd J. Austin III at the 25th Ukraine Defense Contact Group (As Delivered). URL: <https://www.war.gov/News/Speeches/Speech/Article/4025037/opening-remarks-by-secretary-of-defense-lloyd-j-austin-iii-at-the-25th-ukraine/>
 65. Freedman L. 'As Long as It Takes': What Does It Mean to Commit to Ukraine? Comment is Freed (Substack), 2024. URL: <https://samf.substack.com/p/as-long-as-it-takes-what-does-it>
 66. Mearsheimer J. J. Why the Ukraine Crisis Is the West's Fault: The Liberal Delusions That Provoked Putin. URL: <https://www.mearsheimer.com/wp-content/uploads/2019/06/Why-the-Ukraine-Crisis-Is.pdf>
 67. Ukraine Support Tracker. Kiel Institute for the World Economy. URL: <https://www.kielinstitut.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>
 68. Fact Sheet on U.S. Security Assistance to Ukraine. U.S. Department of Defense, 24 Apr 2024. URL:

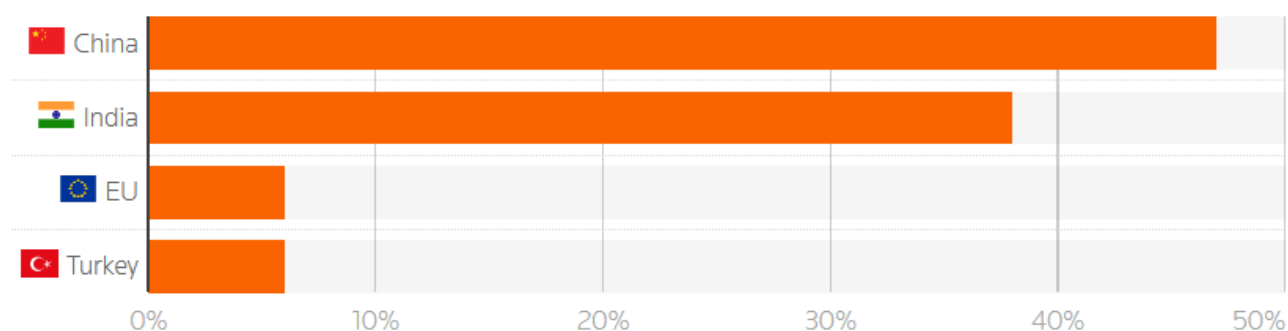
- https://media.defense.gov/2024/Apr/24/2003448840/-1/-1/1/20240424_UKRAINE_FACT_SHEET.PDF
69. Ukraine Fact Sheet. U.S. Department of Defense, 9 Jan 2025. URL: <https://media.defense.gov/2025/Jan/09/2003626080/-1/-1/1/UKRAINE-FACT-SHEET-JAN-9-2025.PDF>
70. Ukraine Oversight — GAO portal. U.S. Government Accountability Office. URL: <https://www.gao.gov/ukraine-oversight>
71. Ukraine: Oversight of U.S. Direct Budget Support. GAO-24-107520, 31 Jul 2024. URL: <https://www.gao.gov/assets/gao-24-107520.pdf>
72. NATO's support for Ukraine. NATO official topic page. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_192648.htm
73. SIPRI Military Expenditure Database. Stockholm International Peace Research Institute. URL: <https://www.sipri.org/databases/milex>
74. Trends in World Military Expenditure, 2023. SIPRI Fact Sheet, Apr 2024. URL: https://www.sipri.org/sites/default/files/2024-04/2404_fs_milex_2023.pdf
75. FACT SHEET: U.S.–Ukraine Bilateral Security Agreement. The White House, 13 Jun 2024. URL: <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2024/06/13/fact-sheet-u-s-ukraine-bilateral-security-agreement>
76. E-INTERETIONAL RELATIONS: Introducing Constructivism in International Relations Theory. URL: <https://www.e-ir.info/2018/02/23/introducing-constructivism-in-international-relations-theory/>
77. Corwin E. S. The President: Office and Powers, 1787–1957. History and Analysis of Practice and Opinion. — New York: New York University Press, 1957. — P. 171. URL: <https://archive.org/details/presidentofficep00corw/page/171/mode/1up>

ДОДАТКИ

Додаток А

Інфографіка Міністерства оборони США «Ukraine Security Assistance»: основні категорії допомоги Україні, зобов'язання USAI та Replacement Contracting Actions, станом на 19 грудня 2024 р. [5]

China and India have been main customers of Russian oil

Note: Share of Russia's crude exports since December 2022 until end of June 2025

Source: Centre for Research on Energy and Clean Air | A. F. Alias | August 6, 2025

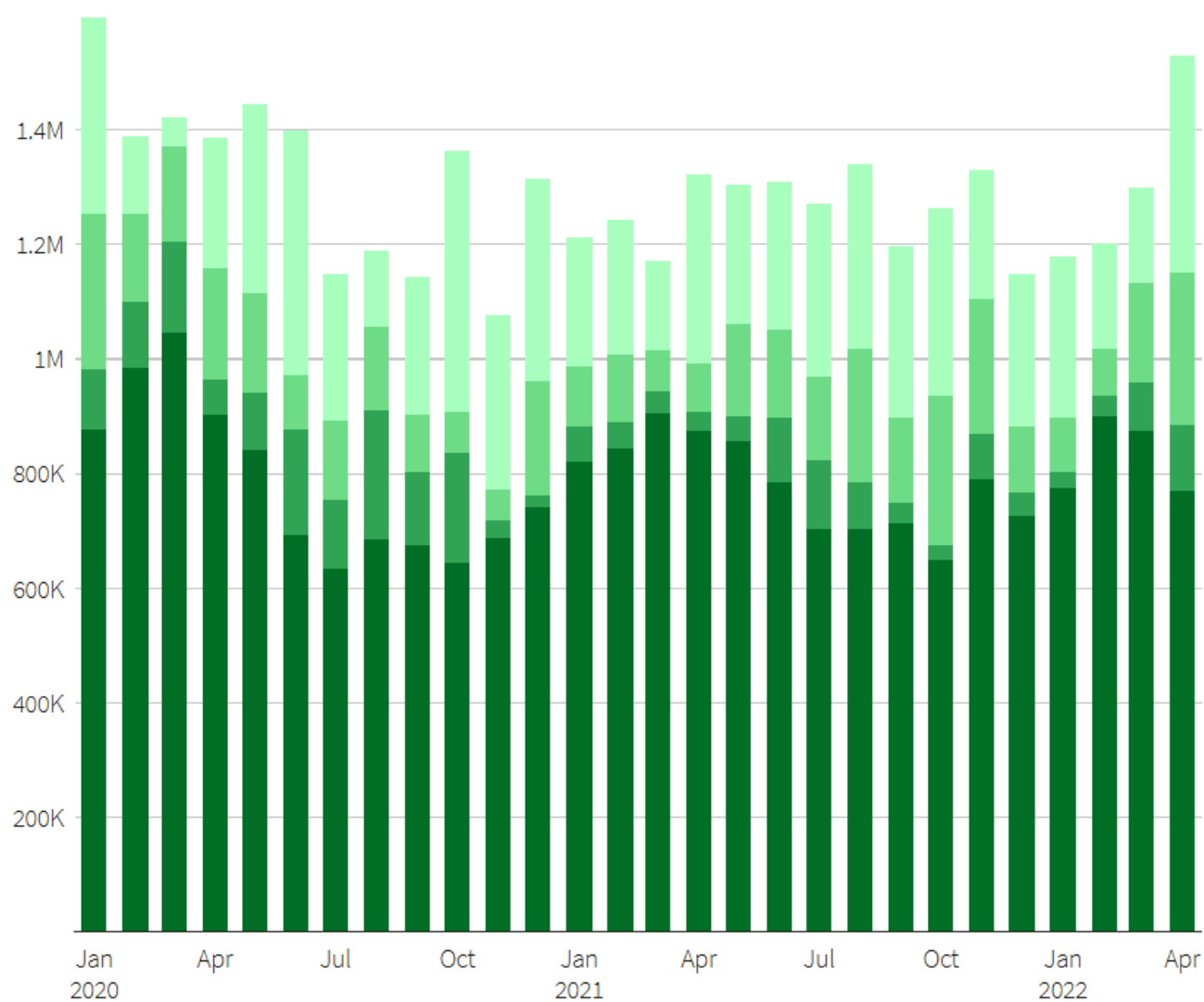
 Reuters Breakingviews

Реорієнтація експорту сирої нафти РФ (після 2022 р.) [25]

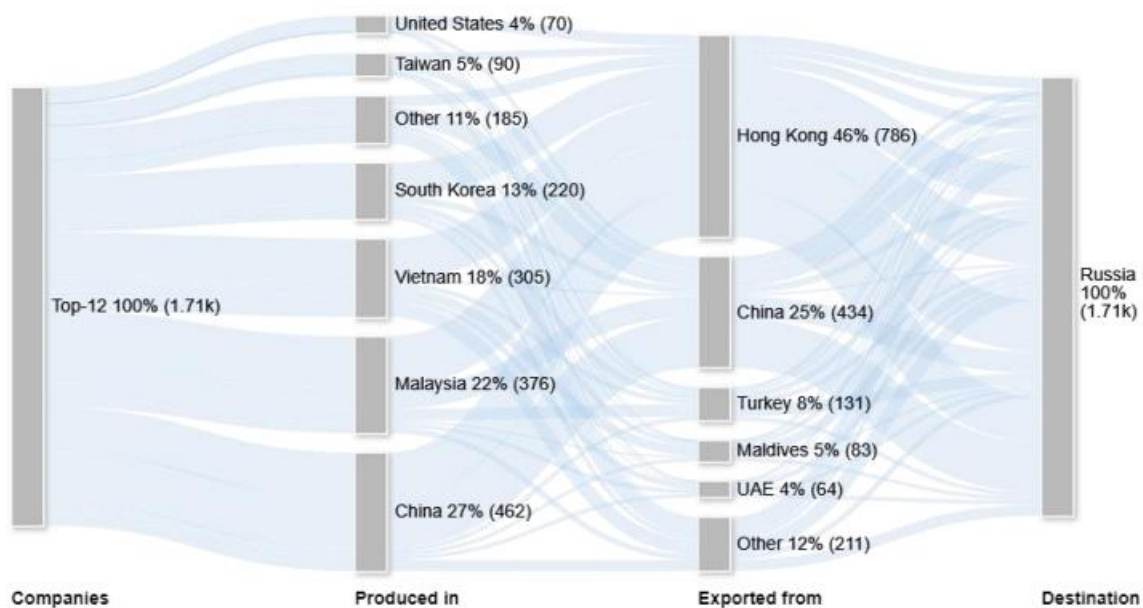
European Diesel/Gasoil Imports

in barrels per day

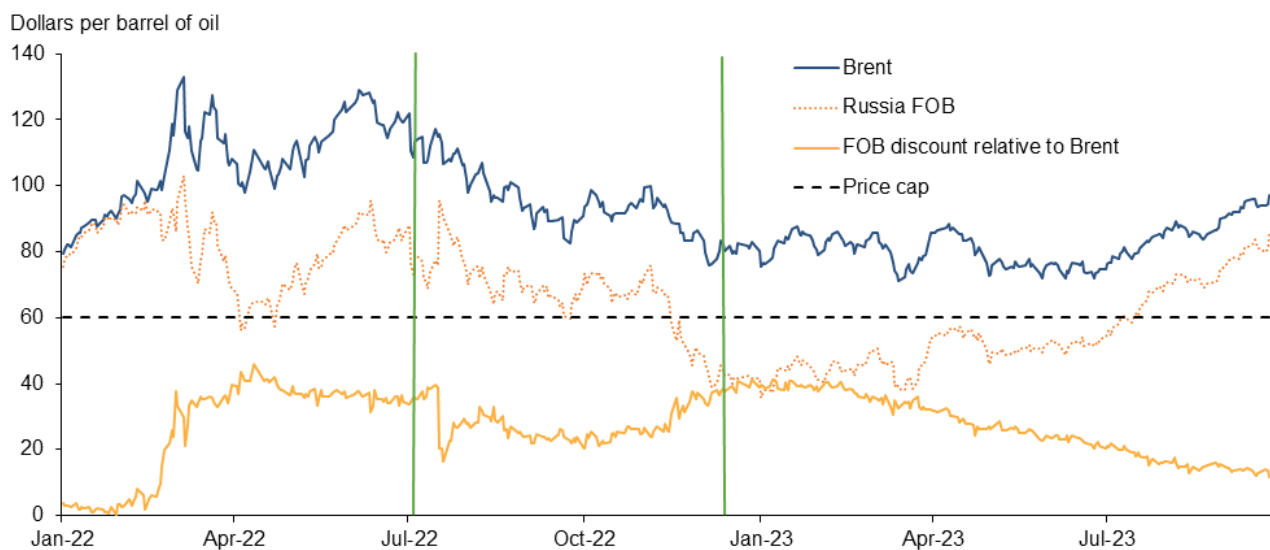
● Russia ● US ● Asia ● Middle East

Заміщення імпорту дизпального в ЄС (після ембарго на продукти з РФ) [26]

Країни-постачальники критичних компонентів та мікроелектроніки до
Російської Федерації у 2022р. [27]

Chart 2**Russian Urals FOB oil price falls below price cap following embargo, price cap imposition**

NOTES: Vertical lines mark June 28, 2022, (Group of Seven leaders' communique) and Dec. 5, 2022, (beginning of embargo and price cap). FOB refers to the free-on-board price.

SOURCES: Energy Information Administration; Argus Media; Platts; ClipperData; Bloomberg; Kpler; authors' calculations.

Federal Reserve Bank of Dallas

Динаміка ціни російської нафти Urals (FOB) та дисконту до Brent після запровадження ембарго й цінового максимуму. [28]